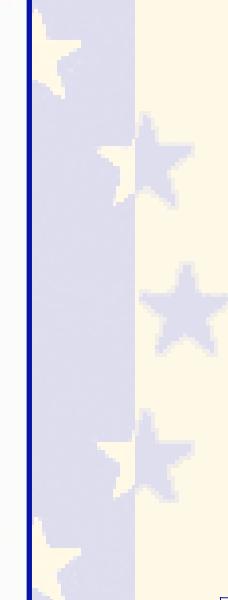

Elektronski mjesecnik za evropske integracije – broj 41, februar, 2009.

ANALIZA
Blokada
aplikacije u
Savjetu EU
stavila
Đukanovićev
kabinet
na muke

INTERVJU
Prof. dr Tanja
Miščević

DOKUMENTI
Kako se Vlada
priprema za
odgovore
na upitnik

TEMA BROJA
Koliko je Crna Gora
blizu bijeloj Schengen listi

BLIZINA

Bлизина je relativan pojam. Za nekoga je blizu ono što je za drugog daleko.

Tako se zapadni Balkan po ukusu većine državljana EU primakao dosta blizu, a mi treba da shvatimo da smo previše daleko od onog što su evropske vrijednosti.

Nedavno je češki ministar inostranih poslova **Karel Schwarzenberg** rekao da je Savjet ministara EU "blizu konsenzusa" da povjeri mandat Evropskoj komisiji da izradi Upitnik za Crnu Goru.

"Blizu konsenzusa" može da znači da najmanje jedna članica EU ne gleda blagonaklono na crnogorsku aplikaciju. Srbiju već godinama na evropskom putu usporava samo Holandija i zbog toga je Beograd uvijek blizu, ali nikako da stigne Makedoniju, Crnu Goru, Albaniju.

Stoga treba biti umjereni optimista da će se aplikacija naći na stolu Savjeta ministara tokom marta ili kasnije.

Činjenica je da četiri države EU u januaru i februaru nijesu odobrile crnogorski zahtjev.

Suštinski razlog za to je vjerovatno što vlasti u Njemačkoj, Holandiji, Belgiji i Španiji strahuju od reakcije javnog mnjenja na naznake daljeg proširenja EU i što gledaju neke sopstvene, nama nepoznate, interese.

Sa druge strane, uvijek sa punim pravom mogu saopštiti da se protive nekom daljem koraku u procesu integracije Crne Gore jer njene vlasti ne ulazu dovoljno napora u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala.

Ono što brine u čitavoj priči oko aplikacije je činjenica da će Crna Gora tapkati u mjestu, (ostati blizu ili daleko od EU) čitavih 12 mjeseci, ako Savjet ministara u sljedeća dva mjeseca ne naloži Komisiji da izradi Upitnik.

U jelu idu izbori za Evropski parlament, konstituisanje novog sastiva Komisije, godišnji odmor...

Upitnik bi mogli dobiti tek krajem godine, iako smo aplikaciju predali 15. decembra prošle godine.

A, to je tako daleko.

V.Z.

Holandija ratifikovala SSP (29. januar) – Holandski parlament ratifikovao Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) Crne Gore sa EU. Holandija je trinaesta država članica EU koja je ratifikovala crnogorski SSP.

I Poljska dala zeleno svjetlo za SSP (6. februar) – Poljska ratifikovala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju Crne Gore sa EU.

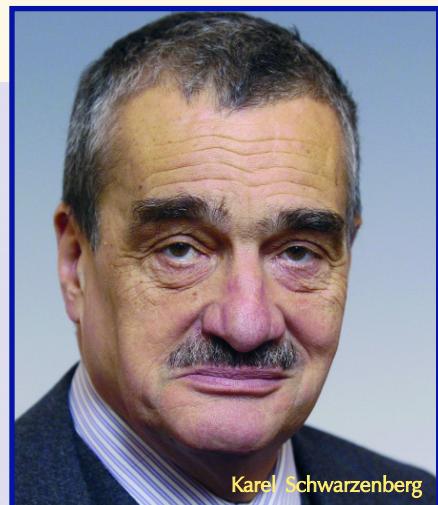
Na rendgenu Mapa puta (9. februar) – U Podgorici boravili eksperti Evropske komisije koji su sagledavali stanje i realizaciju obaveza iz Mape puta u vezi sa identifikacionim dokumentima. Najavljeni da će 22. februara doputovati druge grupe stručnjaka EK zadužene za preostala dva, od četiri bloka iz Mape puta. Ove grupe će interesovati javna bezbjednost i osnovna prava.

Predstavljen Twining projekat (12. februar) – Twining projekat o pravnoj harmonizaciji administracije i institucija Crne Gore sa standardima EU predstavljen u Podgorici. Projekat koji finasira EU vrijedan je 1,1 milion eura. Tokom dvadesetjednog mjeseca, oko 50 stručnjaka iz Slovenije prenosiće svoje znanje zapošljenima u Sekretarijatu za evropske integracije i Sekretarijatu za zakonodavstvo, te u Skupštini i u ministarstvima. Vođa projekta u ime slovenske vlade, **Andrej Engelmann**, kazao je da je twining "jedan sistem", jer počinje u ministarstvu od činovnika koji piše zakon, a završava u parlamentu. "Čitav taj sistem mora raditi u istom tonusu, prema istim pravilima".

Naglasak na administrativnim kapacitetima (18. februar) – Održan sastanak privremenog Pododbora EK i Crne Gore i Unaprijeđenog stalnog dijaloga o saobraćaju, energetici, životnoj sredini i regionalnoj politici. U saopštenju nakon sastanka, navodi se da je naglasak stavljen na usklađivanje zakonodavstva i razvoj administrativnih kapaciteta u tim oblastima.

Rampa za aplikaciju (19. februar) – Njemačka, Holandija, Belgija i Španija ne dozvoljavaju da se u dnevni red Savjeta ministara EU uvrsti aplikacija Crne Gore. Većina ostalih članica smatra da je to "tehničko, a ne političko" pitanje i da bi, kao i u ranijim slučajevima, Savjet samo trebao da naloži Komisiji da izradi Upitnik za Crnu Goru. Njemačka je protiv jer smatra da Crna Gora nije napravila dovoljno pomaka u ključnim reformskim politikama i zbog straha da bi još jedan korak Podgorice u integracijama mogao dovesti do talasa aplikacija sa zapadnog Balkana. Holandija i Belgija smatraju da Crna Gora nije dovoljno uradila u borbi protiv korupcije, pri čemu zvanični Hag ne želi da dode u situaciju da bude optužen za neprincipijelност zbog tvrdog stava prema integracijama Srbije.

Ima nade (23. februar) – EU je blizu konsenzusa da povjeri mandat EK za izradu procjene o spremnosti Crne Gore da postane kandidat, saopšto češki ministar inostranih poslova **Karel Schwarzenberg** nakon sastanka Savjeta ministara u Briselu. Schwarzenberg, čija zemlja do juna predsjedava Unijom, kazao je da ne isključuje mogućnost da Savjet ministara doneše tu odluku na idućem sastanku, 16. marta.

Karel Schwarzenberg

Ne gledati predaleko

Predstavnici Crne Gore predložili su Evropskoj komisiji, krajem prošlog mjeseca u Briselu, da se u oblasti pomorskog

Piše: Eberhard Rhein

saobraćaja predviđa podrška Koridoru 11, odnosno "plavim autoputevima".

Od 1995. do 2007. godine Evropskoj uniji je pristupio veći broj država nego ikada prije. U ovom relativno kratkom periodu broj članica EU je gotovo udvostručen – sa 15 na 27 zemalja.

Nažalost, ubrzanom procesu proširenja nije prethodilo neophodno jačanje institucionalnog okvira, posebno u pogledu procedura donošenja odluka. Od 2004. naovamo, EU se suočava sa sve brojnijim teškoćama i odgovraćenjima u traženju neophodnih kompromisa između sve različitijih stanovišta i interesa zemalja članica. Samo naočigled je EU postala snažnija ulaskom 12 novih članica – u suštini, svaka nova članica EU, mala ili velika, doprinosi većoj različitosti unutar EU, što je s jedne strane bogatstvo a sa druge prokletstvo.

Proširenje, ipak, ima svoju cijenu, na koju smo svi zaboravili ponešeni euforijom nakon pada komunizma i perspektivom ponovnog ujedinjenja Europe.

EU, međutim, nastavlja sa planovima za proširenje kao da ništa nije naučila iz protekla dva talasa ekspanzije. Tako je i 7 zemalja zapadnog Balkana dobilo takozvanu "evropsku perspektivu", iako se barem 2 od njih teško mogu nazvati stabilnim državama u punom smislu.

Pregоворi sa Hrvatskom traju već tri godine i optimisti smatraju da bi mogli biti zaključeni već krajem 2009. godine. Makedonija ima status "zemlje kandidata", Crna Gora je u decembru 2008. godine i zvanično podnijela zahtjev za članstvo.

No, kako sada stvari stoje, proces pristupanja zemalja zapadnog Balkana EU bi mogao da potraje i do 2020. godine. I to bi bilo najbolje za sve. I EU i državama ovog regiona će trebati puno vremena da se u potpunosti pripreme za to.

EU će, na primjer, morati najprije da izade na kraj sa Ugovorom iz Lisabona koji je sine qua non za bilo kakva dalja proširenja.

A nije sigurno da će primjena sporazuma ići lako: što, zapravo, znače nove funkcije, poput "Predsjednika Evropskog savjeta"? Hoće li on imati stvarnu vlast ili će biti tek generalni sekretar sa malo pompeznjom titulom? Hoće li "Visoki predstavnik" imati dovoljno autoriteta da oblikuje zajedničku spoljnu politiku EU i suprotstavi se stavovima velikih zemalja

Kako sada stvari stoje proces pristupanja zemalja zapadnog Balkana EU bi mogao da potraje i do 2020. godine. I to bi bilo najbolje za sve. I EU i državama ovog regiona će trebati puno vremena da se u potpunosti pripreme za to

članica? Hoće li Savjet glasati o svim prijedlozima Evropske komisije? Koće li Komisija biti efikasnija u "upravljanju" EU kada broj njenih članica dostigne 34 nakon proširenja na region zapadnog Balkana?

Još od 2005. godine, EU takođe pregovara o članstvu sa Turskom. Pregоворi protiču bez mnogo entuzijazma na strani EU, što se i vidi iz neravnomjernog napretka u pregovorima sa Hrvatskom i Turskom. Turska je tek otvorila oko polovinu poglavlja kojih ima više od 30 i preliminarno zaključila samo jedno. Protivljenje Kipra i Francuske je gotovo u potpunosti zaustavilo tok pregovora.

Turska će morati da čeka mnogo nakon 2020. godine, vjerovatno dok ne dođe do novih, obimnijih izmjena osnovnih ugovora o EU.

Turska je "krupan zaloga" za EU u smislu istorijskog i kulturnog naslijeđa. Ako se ikada pridruži EU biće njenja najveća članica u pogledu broja stanovni-

ka i imaće pravo na status i uticaj koji odgovaraju njenoj veličini. Poput nekih bivših socijalističkih zemalja, međutim, Turska nema snažnu tradiciju poštovanja sloboda, demokratije, sklonosti političkom kompromisu i vladavini prava, kao i u pogledu poštovanja osnovnih ljudskih prava. Vojska i dalje ima veći uticaj na politički život u Turskoj nego u jednoj zemlji članici EU, uprkos svim naporima da se taj uticaj smanji. Na kraju, turske vojne snage i dalje nelegalno okupiraju sjeverni Kipar, koji EU smatra svojom teritorijom iako se zakoni EU na nju ne odnose.

Slična pitanja se javljaju i u pogledu Ukrajine i zemalja Kavkaskog regiona čije su veze sa EU mnogo slabije nego što je to slučaj sa Turskom.

S obzirom na sve navedeno, nameće

se zaključak da EU ne bi trebala da širi dalje od regiona zapadnog Balkana i da je najbolje držati prste dalje od predjela iza crnomorskih plaža Bugarske i Rumunije.

Istorija nas uvijek nanovo uči da vojske i carstva propadaju kada se pruže predaleko i kada previše oslabi veze koje spajaju centar i periferije. EU bi iz toga trebala da izvuče pouku. U ovom trenutku njenja joj veličina omogućava da igra značajniju ulogu na svjetskoj političkoj sceni – ukoliko bude u stanju da zbije redove i zastupa jedinstvene stavove. Dok god su države članice nevoljne da žrtvuju nešto od sopstvenog uticaja kako bi ojačale EU, "zauzimanje" veće teritorije će samo slabiti EU, što nije u interesu Europe.

Autor je viši analitičar u Centru za evropske politike u Briselu i bivši direktor Kancelarije za Mediteran, bliski i daleki istok u Evropskoj komisiji

KOLIKO JE CRNA GORA BLIZU BIJELOJ SCHENGEN LISTI

Carinici širom otvorenih očiju

Da li možete zamisliti da za nekoliko mjeseci samo sa pašom u džepu putujete u 22

Piše: Danilo Mihajlović

države Evropske unije, Norvešku i Island?

Nema jakih garancija da će državljanji i državljanke Crne Gore uskoro bez viza putovati u države Schengen zone, ali izgleda da je država prešla dobar dio zacrtanog puta i da to nije nemoguće.

Nezvanične informacije govore da bi Crna Gora u drugoj polovini 2009. godine mogla biti stavljena na probnu bijelu Schengen listu od šest mjeseci tokom kojih bi Evropska komisija nadgledala da li se proces odvija bez problema.

Prema prvim Izvještajima Evropske komisije, jedino je Makedonija napredovala više od Crne Gore u ispunjavanju obaveza iz Mape puta, dokumenta kojim je Komisija popisala što sve zemlje zapadnog Balkana treba da urade da bi došle do bezvizog režima.

BEZVIZNI REŽIM KAO MANIPULACIJA

Predstavnici vladajuće koalicije često su manipulisali datumom dobijanja bezviznog režima. Tako je aktuelni predsjednik Filip Vujanović tokom kampanje za izbore 6. aprila prošle godine obećavao građanima Crne Gore da će do kraja 2008. godine u zemlje Evropske unije putovati bez viza, a ministar unutrašnjih poslova Jusuf Kalamperović širo je optimizam do pred sam kraj prethodne godine.

Trenutno, predstavnici vladajuće koalicije čute o stavljanju na bijelu Schengen listu, iako im predstojeći parlamentarni izbori pružaju šansu da na račun tog obećanja pokupe koji politički poen.

"Onaj ko radi bolje, taj će prvi da dobije", obećao je bivši potpredsjednik Evropske komisije **Franco Fratini** na početku pregovora o uklanjanju viza, u februaru 2008. godine.

Druga, nepovoljnija varijanta je da Podgorica dobije bezvizni režim početkom sljedeće godine, u drugom paketu, zajedno sa Srbijom.

Treba imati na umu da je proces dobijanja bezviznog režima i svojevrsno političko, a ne samo tehničko pitanje kako ga žele predstaviti zvaničnici Evropske unije.

Tehnički, Komisija u procesu markira što je ko ispunio od obaveza i na kraju predlaže Savjetu ministara za pravosude i unutrašnje poslove koju državu da stavi na bijelu Schengen listu.

Savjet odluke donosi jednoglasno, tako da je moguće da se jedna od 27 članica EU usprotivi stavljanju Crne Gore na ovu listu.

Na drugoj strani, ni Komisija nije u potpunosti imuna na politiku. Zbog toga ne treba isključiti mogućnost da se Crnoj Gori progleda kroz prste kada je riječ o ispunjavanju obaveza iz Mape puta. Time bi EU mogla "kompezipirati" blokadu aplikacije za sticanje statusa kandidata.

Pri tome, EU ne mora da brine da bi oko 100, 000 državljanina i državljanke Crne Gore, koliko prema

foto VJESTI

Crnogorski pasoš

grubim procjenama ima vlasnika starih i novih pasoša, zatrpalо evropsko tržište rada.

Jasno je da se Crna Gora nalazi u vrlo osjetljivom trenutku i da carinici i drugi državni organi zaduženi za kontrolu granice moraju držati širom otvorene oči. Svaki veći nelegalni teret, koji bi prošao crnogorsku granicu, a bio zaustavljen na punktovima u Hrvatskoj ili Italiji mogao bi nas udaljiti od bijelog Schengena nekoliko koraka.

Mapa puta je podijeljena na četiri oblasti – sigurnost dokumenata, ilegalna migracija, uključujući i readmisiju, javni red i bezbjednost, te spoljne odnose i osnovna prava.

O uslovima iz ovog dokumenta ne vode se pregovori između nacionalnih vlada i Brisela, već jednostavno Komisija procjenjuje da li su vlasti ispunile sve uslove.

Prve dvije grupe stručnjaka Komisije su krajem godine procjenjivale što je urađeno iz prve dvije oblasti i, prema nezvaničnim informacijama, napisale veoma pozitivan

izvještaj o Crnoj Gori.

Međutim, svako ko je otisao da izvadi nova dokumenta mogao je pretpostaviti da će stručnjaci EK napisati pozitivan izvještaj o prvom bloku. To je, možda, jedini posao koji šalterske službe rade u Crnoj Gori praktično besprekorno, dok su dokumenti tako napravljeni da isključuju mogućnost falsifikovanja.

Do kraja oktobra 2008. godine, prema posljednjim podacima, izdato je blizu 60,000 novih pasoša sa biometrijom.

Kada je riječ o drugoj oblasti, Crna Gora je, i prije neko što je dobila Mapu puta, imala potpisane ugovore o readmisiji sa većinom članica EU.

Kako sa njene teritorije nije bilo mnogo osoba koje su, uglavnom tokom devedestih, ilegalno otišle u neku od članica EU onda je i sprovođenje tih ugovora išlo bez, makar javnosti da je poznato, većih problema.

Glavobolju crnogorskim zvaničnicima, što je ocijenjeno i prilikom predaje Mape puta, trebalo bi da predstavljaju dijelovi trećeg poglavlja gdje će Komisija provjeravati što je urađeno u borbi protiv pranja novca, korupcije i kriminala, sa akcentom na prekogranične aktivnosti.

Upravo su posljednjih dana dvije zasebne grupe ekspertske misije Evropske komisije boravile u Crnoj Gori, sa ciljem da procijene što je Podgorica uradila u ključnim oblastima.

Oni će sačiniti izvještaj u aprilu, od čega će u velikoj mjeri zavisiti budućnost bezviznog režima Crne Gore sa EU.

Brisel je Crnoj Gori u Mapi puta u amanet ostavio da obezbijedi

Evropska Komisija nije u potpunosti imuna na politiku zbog čega ne treba isključiti mogućnost da Crnoj Gori progleda kroz prste kada je riječ o ispunjavanju obaveza iz Mape puta. Time bi EU mogla "kompenzirati" i blokadu aplikacije za sticanje statusa kandidata

efikasnu primjenu akcionog plana strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala (posebno kada su u pitanju njegovi prekogranični aspekti) i to tako što će ojačati organe koji primjenjuju zakon, kako kadrovski tako i finansijski.

Crna Gora, takođe, mora da primjeni nacionalnu antitrafiking strategiju, usvoji i obezbijedi efikasnu primjenu zakonodavstva za borbu protiv pranja novca uz odgovarajući monitoring svih finansijskih transakcija, uključujući onih u vezi sa nekretninama i unutrašnjim investicijama, te ojača Upravu za borbu protiv pranja

novca.

Osim toga, mora da primjeni nacionalnu strategiju i akcioni plan za borbu protiv droga, sačini informacije o zaplijenjenim količinama droge i licima koja su uključena u te aktivnosti a koje su dostupne na graničnim prijelazima, dodatno razvija saradnju i razmjenu informacija sa relevantnim međunarodnim tijelima u oblasti droga, usvoji i primjeni zakonodavstvo o sprječavanju i borbi protiv korupcije u skladu sa Akcionim planom za borbu protiv korupcije, primjeni odgovarajuće konvencije UN i SE, uz preporuke GRECO-a i ostale međunarodne standarde iz prethodno navedenih oblasti, kao i u vezi borbe protiv terorizma.

U poređenju sa Izvještajem Evropske komisije o napretku Crne Gore, nabrojane obaveze koje se tiču usvajanja *acquis communautaire*-a su dio koji neće kočiti državu na putu ka bijeloj Schengen listi.

Problemi bi, čitajući to štivo kojim će se Komisija itekako rukovoditi pri donošenju odluka, mogli da nastanu kada se Brisel bude "zakačio" za pojам "primjeniti", koji se više puta novodi u Mapi puta.

U ključnim poglavljima koji se tiču pranja novca, korupcije i krimi-

nala, borbe protiv terorizma, Evropska komisija je konstatovala napredak, ali i nedovolju volju da se usvojeni mehanizmi i zakoni sprovedu.

Tako Komisija, u priči o organizovanom kriminalu, podsjeća da su usvojeni zacrtani akcioni planovi, da je međunarodna saradnja bila dobra, ali i konstatiše da administrativni i sudski kapaciteti za bavljenje tim poslom "ostaju ograničeni".

"Multinstитucionalni centar za razmjenu informacija u svakodnevnom radu između raznih institucija, sa ciljem da se uspostavi integrisana baza podataka, još nije osno-

van", podsjeća Komisija

Iako je trebala da bude usvojena 2008. godine, strategije za borbu protiv terorizma još nema, a predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova i javne uprave, Uprave policije i Agencije za nacionalnu bezbjednost, koji su trebali da se bave tim poslom, odgovornost za to prebacuju jedni na druge.

Što se tiče droga, Vlada još nije uspostavila nacionalnu kancelariju za droge, niti usvojila nacionalnu strategiju za borbu protiv narkotika.

Uredno je, međutim, sačinila i dostavila Komisiji informacije o zaplijenjenim količinama droge i licima koja su uključena u te aktivnosti, a koje su dostupne graničnim prijelazi-

ma, te informacije o međunarodnoj saradnji na tom polju.

"Tranzit droga i krijumčarenje, naročito ono koje organizuju kriminalne grupe, ostaje razlog za ozbiljnu zabrinutost", upozorava Komisija.

U izvještaju Vlade, koji je u decembru dostavljen Komisiji, navodi se da tužilaštvo kontinuirano radi na jačanju saradnje sa EUROJUST-om, što je jedna od obaveza iz Mape puta. Osnovni državni tužilac iz Kotora **Boris Savić** je kontakt osoba sa saradnju sa tom institucijom.

Vlada u odgovoru Briselu krajem 2008. godine navodi da je urađeno mnogo u dijelu koji se tiče pranja novca, a Komisija upozorava da,

napori Crne Gore, ipak, nijesu dovoljni i da treba da se unaprijede.

"Pravni okvir mora biti dopunjeno usvajanjem neophodne sekundarne legislative", ocijenila je Komisija u Izvještaju o napretku.

U tom novembarskom dokumentu, Komisija navodi se da su kapaciteti policije i tužilaštva za istraživanje slučajeva pranja novca ograničeni i da se mali broj takvih slučajeva proslijeđuje od policije ka tužilaštvu.

Komisija u Izvještaju o napretku navodi se da je država usvojila važne međunarodne strategije vezane za antikorupcijsku borbu, te povećala resurse Agencije za antikorupciju. Oni, ipak, konstatuju da i dalje nedostaju jaki i nezavisni nadzorni i revizorski organi, koji bi ispitali izjave o imovini i finansiranju političkih partija, ali, takođe, da bi nadgledali privatizaciju, procedure javnih nabavki i državni budžet.

Crna Gora ne bi trebala da ima problem kada je riječ o dijelu četvrtog bloka Mape puta koji se odnosi na susjedske odnose, ali zabrinjava dio vezan za osnovna prava, koji se tiče položaja manjiskih naroda.

Vlada je u izvještaju koji je dostavila Komisiji podsjetila da je sredinom prošle godine usvojila Strategiju manjinske politike za period 2008. do 2018. godine.

Predstavnici nacionalnih savjeta manjina nedavno su optužili vlast da ne poštuje ustavne odredbe koje se tiču njihove zastupljenosti u Skupštini. Oni su ocijenili da će izbori 29. marta biti neustavni ako se održe po važećem zakonodavstvu.

Vlada, takođe, još nije usvojila zakon o zabrani diskriminacije, što je jedna od obaveza iz Mape puta.

Ako Evropska komisija u naredna dva, tri mjeseca predloži ukidanje viza za Crnu Goru, što bi bila jedna od najboljih stvari koja nam se desila posljednjih godina, onda nam je zažmurila na jedno oko.

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti"

NEPOPULARNE MJERE SE JOŠ NE SPROVODE

Podgorica je, prema Mapi puta, dužna da usvoji i primjeni relevantno zakonodavstvo o konfiskaciji imovine kriminalaca (uključujući odredbe kojima se reguliše aspekt prekograničnog kriminala).

Crnogorski zvaničnici su, u više navrata ponovili, da je Krivičnim zakonom predviđena zaplijena imovine kriminalaca.

Javnosti nije poznato da su državni organi do sada stavili pečat "konfiskovan" na skupocene kuće ili automobile ljudi za koje je dokazano da su sa druge strane zakona.

Na osnovu onoga što je Crna Gora postigla u primjeni zahtjeva definisanih Mapom puta, Komisija će ocijeniti situaciju, uzimajući u obzir inter-alia kriterijume, procenat odbijenih zahtjeva za vizu crnogorskih državljan i procenat odbijenih ulazaka crnogorskim državljanima u zajedničku Schengen zonu. U tom sklopu, trend opadanja procenta odbijenih zahtjeva koji bi trebao da dođe na 3% za vize i 1,000 lica kojima je godišnje odbijen ulazak u zajedničku Schengen zonu, biće korišćeni kao indikativna referenca. Crna Gora treba takođe da preduzme neophodne mjere radi omogućavanja efikasne primjene zajedničkih koraka EU po pitanju zabrane putovanja. Kao što je prethodno već pomenuto, Komisija će na osnovu toga razmotriti mogućnost da Savjetu predloži ukidanje viza za crnogorske državljanje, i to tako što će se dopuniti Uredba Savjeta 539/2001, i slijedeći proceduru sadržanu u Sporazumu EC2 za ta pitanja, Savjet će na osnovu prijedloga Komisije, nakon konsultacija u Evropskom parlamentu, donijeti odluku postupajući na osnovu kvalifikovane većine. Takav amandman bi mogao uskoro obuhvatiti nosioce putnih isprava izdatih u skladu sa ICAO i EC standardima.

U prvom Izvještaju EK, u dijelu koji se tiče javnog reda i bezbjednosti upozorava se na nedovoljnu saradnju između nadležnih institucija i naglašava da nedostatak istražnih i operativnih kapaciteta predstavljaju prepreku efikasnom provođenju zakona.

"Dalji napori su potrebni u razradivanju zakonodavnog okvira...Takođe, treba uložiti značajne napore kako bi se obezbijedilo odgovarajuće funkcionisanje sistema", navodi se u poglavljju koje govori o slobodi kretanja građana, pristupu za dobijanje ličnih i putnih dokumenata za sve građane, raseljenim licima i izbeglicama, zakonu protiv diskriminacije, zaštiti manjina..." navodi Komisija.

BLOKADA CRNOGORSKE APLIKACIJE U SAVJETU EU STAVILA VLADU CRNE GORE NA MUKE

Borba na dva fronta

Crnogorska Vlada će se narednih mjeseci dana boriti na najmanje dva fronta, a nakon toga

Piše: Neđeljko Rudović

samo na evropskom, sa prilično neizglednim šansama da ubijedi sve članice Evropske unije da pristanu na dalje procesuiranje zahtjeva Crne Gore da stekne status kandidata za članstvo u EU.

I dok je trenutno suočena sa odbijanjem četiri članice EU da odobre aplikaciju i proslijede je Evropskoj komisiji, kako bi poslala Upitnik, istovremeno sa pokušajima lobiranja u Njemačkoj, Holandiji, Belgiji i Španiji da popuste, na domaćem terenu ubjeduje javnost kako blokade zapravo nema. To su eksplicitno saopštili šef diplomatičke Milan Ročen i potpredsjednica Vlade dr Gordana Đurović, tvrdeći da je sve u najboljem redu, ali se ipak nijesu usudili da prognoziraju kada očekuju zeleno svjetlo.

S obzirom da su za 29. mart zakazani vanredni parlamentarni izbori ovakvi istupi vladinih zvaničnika mogu se tumačiti kao dio predizborne kampanje, sa ciljem da se u domaćoj javnosti stvori slika da Vlada drži u rukama sve konce svoje evropske agende.

S druge strane, šefica Misije Crne Gore u Briselu Slavica Milačić faktički potvrđuje da je aplikacija trenutno blokirana.

"Jedan broj zemalja smatra da je razmatranje aplikacije i u ovoj fazi političko pitanje, ali do sada je po automatsku Savjet EU nalagao Komisiji da pripremi Upitnik i da mišljenje. Tek nakon što se EK oglasi i da pozitivno mišljenje u Savjetu EU se vodi suštinska rasprava o tome da li je jedna zemlja

spremna da stekne status kandidata", bilo su riječi Milačićeve sredinom februara.

Kako sada stvari stoje, veliko je pitanje da li će sve ići ustaljenom dinamikom, koja podrazumijeva da Savjet EU, u roku od par mjeseci od podnošenja aplikacije (15. decembar) naloži Komisiji da sačini Upitnik za Crnu Goru.

Da postoje problemi bilo je jasno na januarskom sastanku ministara spoljnih poslova 27 članica EU kada je odbijen prijedlog Češke kao predsjedavajuće da crnogorska kandidatura bude uvrštena u dnevni red. Prije svega su na tome insistirali Njemci, smatrajući da bi to moglo ohrabriti Srbiju i Albaniju da i one predaju svoje kandidature.

Teško će proći i pokušaj Đukanovićevog kabineta da "odmrzne" aplikaciju ako i dalje bude trošio energiju na ubjeđivanje domaće javnosti da je sve u redu. Kao što su u decembru prošle godine ubijedili Pariz da je prihvati, sada bi trebali, prije svega, da se usmjere na Berlin, Hag, Brisel i Madrid

Računaju da bi se onda u njihovom javnom mnjenju pojačao otpor proširenju Unije, a samim tim bi se narušila popularnost vlade u očima istog javnog mnjenja. U Njemačkoj su izbori u septembru, tako da se i iz tog ugla može posmatrati trenutno ponašanje Berlina.

Osim Njemačke, najglasnija protivnica stavljanja crnogorske aplikacije na dnevni red sastanka ministara spoljnih poslova EU je Holandija. U Hagu su najtvrdi protivnici potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) EU i Srbije, smatrajući da još nijesu sprovedene najvažnije reforme u toj zemlji i da zato nije u stanju da uhapsi Ratka Mladića i izruči ga sudu za ratne zločine u Hagu. Ne žele da budu optuženi za neprincipijelnost i dvostruku aršine, te stoga i u vezi sa Crnom Gorom zauzimaju isti stav, obrazlažući to prethodnom da Podgorica ne radi dovoljno na polju borbe protiv kriminala i korupcije.

Trenutno imaju podršku Belgije i Španije, tako da Podgorica, ukoliko želi

da odmrzne proceduru za sticanje kandidature, prije svega mora da se usmjeri na te četiri evropske zemlje jer se odluke Savjeta ministara spoljnih poslova EU donose jednoglasno.

Pozicija Francuske je značajno drugačija nego prije nekoliko mjeseci. Od nekadašnjeg najsuzdržanijeg centra prema Crnoj Gori, Pariz danas, prema nezvaničnim informacijama, lobira da Savjet ministara procesuira zahtjev Crne Gore.

Razlozi za ovaku politiku Pariza se opet mogu pronaći u nešto širem kontekstu – ako sada razmatra zahtjev Crne Gore EU neće doći u situaciju da joj se nakupi aplikacije Albanije i Srbije, koje se očekuju tokom 2009.

Ako bi čekala, onda bi ih razmatrala u paketu, što bi opet bio nagovještaj prema evropskom javnom mnjenju da se može očekivati novi talas proširenja više novih članica odjednom.

Tako nešto EU više, izgleda, ne može da proguta s obzirom da se drastično promijenila od maja 2004. kada je u njen sastav ušlo deset novih članica iz centralne i istočne Evrope. Građani "stare" EU svoj bijes što ih niko nije pitao ništa o tome iskalili su na referendumima o unutrašnjoj transformaciji Unije (Francuska i Holandija 2005), jer su imali osjećaj da oni više ne vuku konce. U tome je, makar, jedno od objašnjenja zašto prijedlog prvog ustava EU nije prošao.

Teško će proći i pokušaj Đukanovićevog kabineta da "odmrzne" aplikaciju ako i dalje bude trošio energiju na ubjeđivanje domaće javnosti da je sve u redu. Kao što su u decembru prošle godine ubijedili Pariz da je prihvati, sada bi trebali, prije svega, da se usmjeri na Berlin, Hag, Brisel i Madrid.

DR TANJA MIŠČEVIĆ, PROFESORKA FAKULTETA POLITIČKIH NAUKA U BEOGRADU

Ne smijemo čekati da EU riješi svoje probleme

Prof. dr Tanja Miščević, bivša šefica Kancelarija za pridruživanje EU u Vladi Srbije i jedan od najboljih poznavalaca procesa evropskih integracija na zapadnom Balkanu, ocijenila je da odlaganje crnogorske aplikacije ne treba shvatati tragično.

"To nije ništa neobičajno. Ne znam za veliki broj aplikacija koje su razmatrane mjesec, dva pošto su podnjete, posebno ako se ima u vidu da je Crna Gora to učinila u mjesecu kada je došlo do smjene predsjedavajućeg. Prosto postoje različiti stavovi između članica o tome treba li ući u proceduru ili aplikaciju ostaviti za neko kasnije vrijeme", kazala je Miščević u razgovoru za *Evropski puls*.

Prema njenim riječima, češko

Tanja Miščević

predsjedavanje je veoma raspoloženo da crnogorsku aplikaciju uzme u razmatranje i stavi je na dnevni red Savjeta ministara, kao

što je spremno da razgovara o ubrzanju procesa integracija država zapadnog Balkana.

"U EU je potreban konsenzus 27 država članica. U ovom momentu, konsenzusa nema ili nije izgledno da će ga biti, ali ne mislim da je to neka velika tragedija. Mislim da to u ovom trenutku ide nekim normalnim tokom. Vidjećemo kako će se stvari dalje razvijati", kazala je Miščević.

● **Kakve posljedice na Crnu Goru, ali i na region zapadnog Balkana, može imati blokiranje crnogorske aplikacije?**

Prvo bih rekla da je sticanje statusa kandidata za neku državu najvažnija stvar.

To je momenat kada se u

EU JE IZ KRIZA IZLAZILA JAČA

● Kada će se EU opet okrenuti zapadnom Balkanu?

U momentu kada doće do ratifikacije Lisabonskog sporazuma. Dobićemo ono što se zove "nova saglasnost" koja će pokrenuti i same integracije.

To je do sada bila praksa u istorijskom razvoju EU.

Uvijek nakon krize ide veća i dublja povezanost država članica.

Ja očekujem da je taj momenat u drugoj polovini ove godine. To je onaj najbolji scenario.

Postoji, i onaj drugi, apsolutno negativan, a to je da Irči kažu "ne" na referendumu.

Mislim da stvari ne idu u tom pravcu. Posljednje istraživanje pokazuje da bi većina Iraca glasala za Lisabonski sporazum.

● **Da li se slažete sa ocjenom da je za region pogubna situacija u kojoj s jedne strane imamo EU zamorenju od proširenja, a sa druge strane političku elitu zapadnog Balkana koja nije spremna za suštinske reforme?**

To je najveća opasnost.

državama otvaraju reforme, kada se pokreću pitanja koja do tada nijesu bila otvorena, kada zapravo dolazimo u tačku sa koje nema povratka.

Naravno, svaki izgubljeni dan, u slučaju našeg regiona, prije bih rekla svaka izgubljena godina, predstavlja značajan problem.

- Opozicija u Crnoj Gori ocjenjuje da je aplikacija blokirana i zbog toga što vlasti u Podgorici, od momenta podnošenja aplikacije, nijesu poslale nikakav signal da su spremne da uđu u ključne reforme. Što mislite o tome?

Mislim da ima svega po malo.

Pitanje proširenja u ovom momentu ne dolazi na pogodno tle u EU koja je, zamorena od prethodnog proširenja, odmah utrčala u veliku finansijsku krizu za koju se još ne

zna da li je dostigla svoj vrhunac. U Evropi postoji ozbiljan strah od gubitaka radnih mesta, a time i od uključivanja novih država u njen sastav.

foto VIESTI

No, ne možemo mi, mislim ne čitav region, da čekamo da se EU vrati na svoje noge.

Region ili država koji pretenduje da postane dio EU mora veoma ozbiljno da shvati da samo svojim činjenjem, a to znači sprovođenjem obaveza, postaje ozbiljan partner za EU.

- Da li će Crna Gora morati da čeka švedsko predsjedavanje, ako se u sljedećih mjesec, dva aplikacija ne stavi na dnevni red Savjeta ministara, s obzirom da su u junu izbori za evropski parlament?

Možemo upasti u veliku zamku ako se opravdamo izbornom godinom u EU i velikom ekonomskom krizom.

Stvari treba postaviti tehnički. Uloga Evropskog parlamenta u ovoj fazi aplikacije za članstvo potpuno je nebitna.

Stvari su u rukama Savjeta ministara i Evropske komisije.

- Ali, izbori za Evropski parlament znače i izbor novog saziva Komisije?

To neće biti smetnja da Komisija, ukoliko dobije nalog od Savjeta ministara, kreće u izradu upitnika za Crnu Goru.

Nije riječ o velikom vremenskom intervalu između postojećeg i budućeg saziva Komisije.

Ponavljam, mi moramo da se nametnemo EU.

V. ŽUGIĆ

GODINA BEZVIZNOG REŽIMA

- Da li bi EU usporavanje integracije na zapadnom Balkanu mogla kompenzirati tako što će određene zemljama staviti na bijelu Schengen listu prije neko što ispune sve uslove iz Mape puta?

Ne mislim da je to moguće.

Pitanje stavljanja na Bijelu Schengen listu je apsolutno tehničko pitanje. Koliko uradite, toliko ste dobri.

- Da li imate informacije kako su u Komisiji zadovoljni onim što su uradile pojedine države zapadnog Balkan kada je riječ o uspostavljanju bezviznog režima?

Koliko ja znam, oni su vrlo zadovoljni. Dosta stvari je urađeno.

Ono što još treba da bude ocijenjeno jeste primjena zakona, kojih je usvojeno dosta upravo zbog Bijele Schengen liste, i da institucije dokažu da su sposobne da rade.

S obzirom na trend u Makedoniji, Srbiji i Crnoj Gori imamo dosta šansi da do kraja godine dobijemo potpuni ili probni bezvizni režim sa EU.

Mislim da će ova godina, prije svega, donijeti bezvizni režim za naše građane, a tek onda u narednim godinama možemo govoriti o kandidaturama.

Od ideje Evrope ka ustavu za Evropu

Na Samitu šefova država i vlada zemalja Evropske unije, održanom u Lakenu u decembru 2001. godine, donešena je odluka da u fe-

Piše: Vladimir Pavićević

ruaru 2002. godine počne sa radom Konvent. Konvent je činilo 105 članova i ovim tijelom je predsjedavao bivši francuski predsjednik **Valery Giscard d'Estaing**. Konvent je imao jasan i ograničen mandat: njegov cilj je bio da pripremi prijedlog ustava Unije koji bi trebalo da zamjeni ugovore u kojima su postavljena načela i principi funkcionisanja EU.

Konventu je povjeren i zadatak da načinom rada i krajnjim prijedlozima povrati legitimitet ukupnom procesu evropskih integracija. Tekst Ugovora o ustavu je Uniju trebalo da učini više demokratskom, više transparentnom i efikasnijom. Stvaranje Konventa je bio najznačajniji element institucionalne izgradnje Evropske unije od održavanja prvih neposrednih izbora za Evropski parlament 1979. godine i potpisivanja Ugovora iz Maastrichta 1992. godine.

Stvaranje Konventa – samit u Lakenu

Krajem decembra 2001. godine na isteku predsjedavanja Belgije Evropskom unijom održan je redovni sastanak šefova država i vlada zemalja članica EU. Samit je održan u Lakenu, predgrađu Brisela, a najznačajniji rezultat skupa bilo je usvajanje Deklaracije o budućnosti Evropske unije, koja sadrži razmatranje izazova pred kojima

Iako su šefovi država ili vlada zemalja članica EU, u oktobru 2004. godine u Rimu, potpisali tekst Ugovora o ustavu Evropske unije, ovaj dokument nije zamijenio bazične ugovore na kojima se temelji funkcionisanje EU i danas

se Unija nalazi, kako u odnosu na spoljni svijet, tako i u odnosu na buduće proširenje i institucionalnu reformu same Unije.

Samit u Lakenu je organizovan u trenutku kada se, kako unutar EU, tako i van njenih granica, dešavao niz značajnih promjena. Jedan od posebno važnih rezultata

samita bilo je, po prvi put, jasno navođenje naziva deset zemalja, koje su u maju 2004. godine trebalo da budu primljene u porodicu do sada privilegovanu za krug zapadno-evropskih naroda. Zajednička imigraciona i politika azila nametnulo se kao pitanje koje je neophodno što prije razmatrati nakon što su terorističke akcije od 11. septembra 2001. godine pokazale koliku važnost za evropsku sigurnost može imati preuzimanje odgovornosti za obezbjeđenje mira i stabilnosti u predvorju Unije, bilo na Balkanu ili na Bliskom istoku.

Posebno poglavje u Deklaraciji posvećeno je stvaranju Konventa i navođenju ključnih aktera, koji bi trebalo da budu uključeni u raspravu o budućnosti Unije. U Deklaraciji se navodi da je motiv stvaranja Konventa želja da se u okviru jednog tijela, na jednom mjestu razmatraju sva pitanja od važnosti za razvoj Unije i da se pokušaju artikulisati mogući odgovori na izazove pred kojima se EU nalazi.

Kao krajnji rezultat svog rada, Konvent je trebalo da pripremi finalni dokument, koji bi sadržao interpretacije različitih ideja u pogledu zajedničke budućnosti evropskih naroda ili jedno usaglašeno mišljenje koje će kao preporuka biti uvaženo na međuvladinoj

Raspisana o demokratičnosti u centar pažnje postavlja mogućnost uvećanja demokratskog legitimitea postojećih institucija

konferenciji zemalja članica, čiji bi zadatak bio da utvrdi jasne smjernice daljeg razvoja Evropske unije. Konventu je dato u zadatku da pripremi dokument koji bi mogao zamijeniti bazične ugovore EU i koji bi jasno naznačio karakter zajednice koja se nalazi u neprekidnom procesu mijenjanja i uobličavanja već više od pola vijeka.

Struktura Konventa

Evropski savjet je izabrao bivšeg francuskog predsjednika Giscarda za predsjedni-

izrazito plodan period u smislu jačanja ideja o daljem zbližavanju evropskih država, potpomognut učvršćivanjem franko-njemačkog saveza, koji se često naziva i motorom evropskih integracija. Zajedno sa **Helmutom Schmidtom**, njemačkim kancelarom (1972–1982), sa kojim je imao i izrazito dobar prijateljski odnos, d'Estaing je uspio da daje pozitivno utiče na ujedinjavanje Europe nizom inicijativa koje su tada nastale.

Samit u Parizu 1974. godine iznijedrio je ideju o redovnim sastancima šefova država i vlada Zajednice, što je kasnije dobito i institucionalizovanu formu kroz Evropski savjet koji danas predstavlja organ EU, zadužen da daje opšte političke smjernice razvoju Unije.

Iste godine postignut je i dogovor o organizovanju prvih direktnih izbora za Evropski parlament (izbori su održani 1979. godine), a 1978. d'Estaing i Schmidt su izašli sa zajedničkim prijedlogom za stvaranje Evropske monetarne unije (EMU). U ovom periodu realizovano je i drugo proširenje u istoriji Zajednice, kada je Grčka 1981. godine postala njena deseta članica.

Imenovanjem gospodina Giscard d'Estaina za predsjednika Konventa

predviđena je želja Evropskog savjeta da na čelu tijela koje treba da kreira ustav EU bude osoba koja je svojom aktivnošću u periodu intenzivnog bavljenja politikom doprinijela daljem integriranju zapadnog dijela evropskog kontinenta i približavanju evropskom građanstvu ideje da ujedinjena Evropa jeste interes svih evropskih država.

Pored predsjedavajućeg i potpredsjednika, Konvent su činila još 102 predstavnika od kojih su:

- 15 članova predstavljali šefove država ili vlada zemalja članica (po jedan predstavnik iz svake zemlje članice);
- 13 članova predstavljali šefove država ili vlada zemalja kandidata za ulazak u EU (po jedan predstavnik iz svake zemlje);
- 30 članova predstavljali nacionalne parlamente zemalja članica (po dva predstavnika iz parlamenta svake od zemalja);
- 26 članova predstavljali nacionalne parlamente zemalja kandidata (po dva predstavnika iz parlamenta svake od zemalja);
- 16 članova predstavljali Evropski parlament;
- 2 člana predstavljala Evropsku komisiju.

Rad Konventa

Aktivnosti Konventa na izradi ustava EU realizovane su kroz tri faze:

- **Faza identifikovanja očekivanja** – koja je podrazumijevala široku raspravu o očekivanjima država članica, njihovih vlada i parlamenta u pogledu ideja o ustavu Unije. Osim institucija koje postoje u okviru država članica i država kandidata, te institucija same EU, u ovoj fazi su aktivno učešće uzele i mnoge organizacije, koje promovišu evropske vrijednosti i stvaranje evropskog društva. Ova faza okončana je samitom održanim u Sevilji 21. juna 2002. godine.
- **Faza deliberacije** – koja je predstavljala pokušaj poređenja različitih prilaza u razmatranju procesa evropskih integracija, sagledavanje mogućnosti da se ti prilazi učine što je moguće koherentnijim i jasan uvid u posljedice koje svaki od njih može imati po zajedničku budućnost evropskih naroda. Omeđena je samitom u Sevilji i poslednjom plenarnom sesijom Konventa održanom u jesen 2002. godine.
- **Faza iznošenja prijedloga** – tokom koje je pokušano da se ostvari konsenzus učesnika u radu Konventa o predlozima koji bi, nakon što Konvent okonča svoj rad, bili upućeni Evropskom savjetu na razmatranje. Ova faza je prepostavljala vaganje prednosti i nedostataka različitih formula, na osnovu kojih će se usmjeravati proces integracije, odabir jedne od njih i artikulacije prijedloga u duhu formule koja se članovima Konventa učinila najprihvativijom. Faza iznošenja prijedloga okončana je i razmatrana u proljeće 2003. godine na samitu šefova država i vlada zemalja članica, koji je održan u junu u Solunu.

Ugovor o ustavu: što bi bilo drugačije?

Odluke unijete u Deklaraciju nastalu tokom samita lidera EU u Lakenu predstavljale su pokušaj da se cjelokupan legislativni aparat Unije pojednostavi i učini bliži građanima, te da se napravi skladan balans između različitih vizija budućeg razvoja Unije koje imaju države članice. Najznačajniji rezultati rada Konventa očekivali su se po pitanju jasnog utvrđivanja nadležnosti i pokušaja da se što preciznije odgovori na pitanje ko radi što.

To, prije svega, podrazumijeva jasniju podjelu nadležnosti između Unije i država članica, reorganizaciju kompetencija u oblasti zajedničke spoljne i bezbjednosne politike, te unošenje mehanizama kojima bi se regulisalo nadmetanje između Unije, država i regionalnih entiteta. Osim toga, treba je imati ključnu ulogu u donošenju najznačajnijih odluka.

Paralelno sa ovim procesom, tvorci

Ustava je trebalo da brinu i o simplifikaciji instrumenata koje EU koristi u realizaciji svojih politika i donošenju akata koje imaju legislativni karakter. To znači da je, u najopštijoj podjeli instrumenata kojima se Unija služi u kreiranju pravila, trebalo jasnije da bude izvedena definicija regulativa, direktiva i odluka, odnosno, kako je bilo predviđeno prijedlogom Ugovora o ustavu, da se definije novi legislativni okvir sa novim instrumentima.

Deklaracija u Lakenu posebno mjesto je namijenila pitanju demokratičnosti, transparentnosti i efikasnosti cjelokupnog procesa evropskih integracija, koje se navodi kao osnovni nedostatak EU, naročito kada se uvaži percepcija cjelokupnog procesa među evropskim građanstvom. Rasprava o demokratičnosti u centru pažnje postavlja

Evropski ustav trebalo bi da stvori prepostavke da osjećaj pripadnosti različitim entitetima koji postoji kod građana Europe zapravo jeste sasvim prirodna stvar za sve koji razumiju da žive u politički i kulturno veoma diversifikovanoj zajednici kakva je Evropa danas

mogućnost uvećanja demokratskog legitimeta postojećih institucija. Najveća zamjera administraciji u Briselu odnosi se na njihovu udaljenost od evropskih građana koji nemaju ništa nikakvog pristupa tijelima koja donose odluke koje direktno regulišu njihovo djelovanje u mnogim poljima.

Prijedlog Ugovora o ustavu iz 2003. godine predviđao je ukidanje trostubne podjеле EU definisane Ugovorom iz Maastrichta i definisao je Evropsku uniju, a ne Evropske zajednice, kao entitet koji uživa međunarodnopravni subjektivitet. Time je preporučeno da se napravi korak dalje u produbljivanju procesa evropskih integracija. Osim ove promjene, Konvent je tekstom Ugovora predložio i uvođenje institucije predsjednika Evro-

pske unije, kao i ministra spoljnih poslova.

Iako su šefovi država ili vlada zemalja članica EU, u oktobru 2004. godine u Rimu, potpisali tekst Ugovora o ustavu Evropske unije, ovaj dokument nije zamijenio bazične ugovore na kojima se temelji funkcionisanje EU i danas. Da bi se obezbijedila promjena bazičnih ugovora ili usvajanje novog ugovora, sve države članice treba da obezbijede ratifikaciju dokumenta u svom zakonodavnom tijelu. Ovom postupku je, u nekim zemljama EU, prethodilo izjašnjavanje građana o prihvatanju Ugovora o ustavu na referendumu. Nakon što su građani Holandije i Francuske na referendumima većinski glasali protiv novog ugovora, proces usvajanja teksta usta-va je zamrznut, a EU je nastavila da funkcionise na temelju pravila koja su definisana postojećim bazičnim ugovorima.

Evropski identitet

Stvaranje ustava EU trebalo je da pomogne i razvoj evropskog identiteta, što je tema kojoj su posvećeni mnogi radovi na univerzitetima širom Evrope i u SAD.

Ustav Evropske unije olakšao bi percepciju građana Evrope da svoj identitet u jednom trenutku mogu vezivati za više entiteta. To znači da se neko ko osjeća izrazito pripadnost svom regionu može istovremeno poistovjetiti i sa svojom državom. Vrsta identifikacije sa ovim ili onim entitetom zavisila bi isključivo od okolnosti u kojima se osoba nalazi.

Kako veoma dobro primjećuje Thomas Risse, individue posjeduju višestruki identitet. Žitelji Vestfalije mogu paralelno osjećati pripadnost gradu u kojem žive, svom regionu, u ovom slučaju Vestfaliji, i državi čiji su građani – u ovom primjeru Njemačkoj. Koji

od mogućih identiteta će osobi biti važniji zavisi od konteksta u kojem ljudi djeluju. Ali, njegovo evropejstvo će sasvim sigurno prevagnuti kada žitelj Vestfalije putuje po Južnoj Americi, dok će njegov osjećaj pripadnosti Njemačkoj biti dominantan kada putuje po Francuskoj.

Evropski ustav trebalo bi da stvori prepostavke da osjećaj pripadnosti različitim entitetima koji postoji kod građana Europe zapravo jeste sasvim prirodna stvar za sve koji razumiju da žive u politički i kulturno veoma diversifikovanoj zajednici kakva je Evropa danas.

Autor predaje na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu

Od aplikacije do kozjeg sira

Piše: Brano Mandić

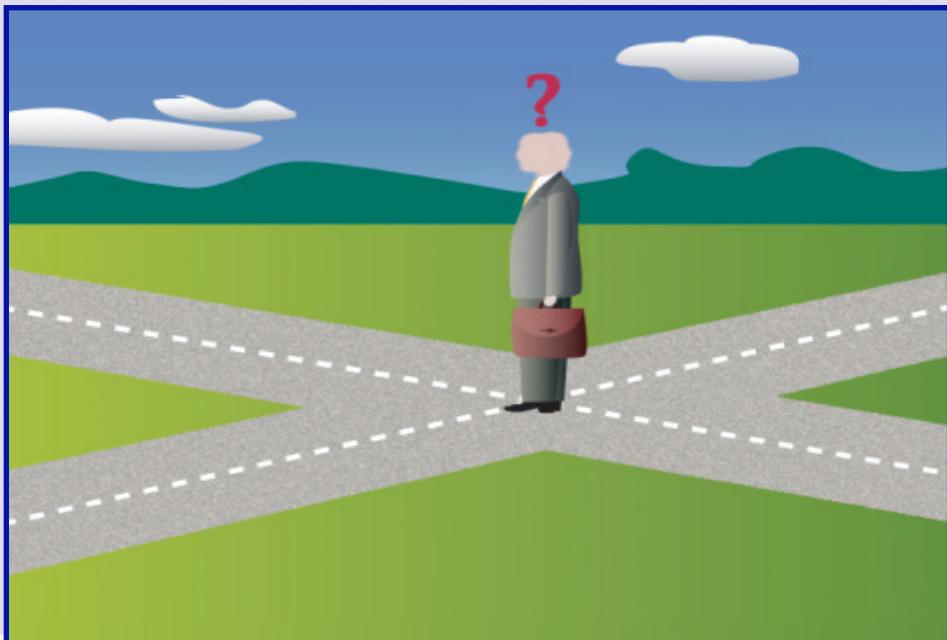
Kriza

Kriza je džoker.

Krizu još нико не shvata ozbiljno, zato će se itekako truditi da nam objasne sve dalekosežne muke koje nas čekaju. Jedna od lijepih stvari jeste što je makar promijenjena ključna riječ. Nekada integracije, do skoro aplikacija, a sada – kriza.

Ona je kriva što naša aplikacija ne galopira, nego je utanjila u fini kas koji zluradnici nazivaju čak blokadom. Blokada ili ne, mnogo smo propatili minulih dana svi mi koji smo htjeli da znamo što se dešava sa istorijskim parčetom rolovanog papira što smo ga predali na obraz Sarkozy Nicolasu.

Cijela je državna flotila zaveslala po medijskim rukavcima da negira pisanje jedne evropske agencije. Aplikacija nije blokirana. To je teška riječ. To naprosto nije tačno, treba samo da se oko nje dogovori 27

vana jer se igra prebacila na strani teren, a domaći mediji nemaju dopisnike u Briselu.

Uzgred, biće to istorijski datum kada se prvi crnogorski novinar uvali u kakvu briselsku garsonjeru o trošku firme i počne sa izvještajima sa lica mesta. Do tada će nas izvještavati sumnjive evropske agen-

ja i pojava političkih metuzalema koji ce učiniti kampanju nedostojnom učešća. Nikada aktivizam u Crnoj Gori nije bio besmisleniji, a lijepi običaj da ne izadeš na izbore opravdanijim. U svakom slučaju, ekonomski programi i programska politika su *out*. Pobjednik se unaprijed zna jer je jedan od takmičara odlučio da se samoubije prije odsudne bitke. S druge strane vlast se bavi kozmetikom i kreše plate zadriglim direktorima državnih firmi, što je predizborna bombona kakvu do sada nijesmo imali. Tu je, dakle, vidan napredak, nekada je bilo dovoljno otvoriti kakav most, a sada se, ipak, radi o jednoj sistemskoj paradi navodne brige za državne resurse. Makar za ono što je preostalo.

Naš evropski premijer umjesto da ide u Berlin, Pariz, Oslo, da malo nauči, odlučio se za Katar i Ujedinjene Arapske Emirate. Niko nema blage veze o kakvim se para- ma radi, niti iko uzima za ozbiljno fakat da je arapski biznis skresao investicije za 60%. Zbog krize. Ali, za premijera nema krize i on ide da

Cijela je državna flotila zaveslala po medijskim rukavcima da negira pisanje jedne evropske agencije. Aplikacija nije blokirana. To je teška riječ. To naprosto nije tačno, treba samo da se oko nje dogovori 27 zemalja. A sve te zemlje su, pogadate, u ekonomskoj krizi i baš ih briga za proširenje

zemalja. A sve te zemlje su, pogadate, u ekonomskoj krizi i baš ih briga za proširenje. Njihove političare interesuje zadovoljan glasač koji će im produžiti mandat kako bi oni mogli da produže svoje plenitne vizije. Onda dođe poruka i od gospodstvenog Olli Rehna, čovjeka koji se ne smijulji šizofreno kao neke njegove briselske kolege. On nam daje jemac da kriza neće uticati na politiku proširenja. Predsjedavajuća je Češka, a Česi su slabi na naše primorje. Cijela situacija postaje previše kompliko-

cije kojima državna glasila ne vjeruju, jer su na budžetu. A budžet na iskušenju. Zbog krize.

Nema krize

Za vlast u Crnoj Gori nikada bolji dani.

Svakoga dana dobijaju novog protivnika. Opozicija se razmnožava diobom, tako da tu neke velike erotike nema. Iz tmuše devedesetih opozicionom kolu prilaze zaboravljeni asovi kretenskih ideologija. Ostaje samo pitanje sa koliko novca se finansiraju farsična pucanja parti-

se dogovora sa sultanim i šeicima.

Interesantno, na blisko-istočne hajdučke sastanke, premijer sa sobom ne vodi Javni servis. Novinari RTCG mogu da budu ništa manje nego ogorčeni. Obišli cijelu Evropu, a sada kada bi trebalo da obiđu koljevku civilizacije – šipak. Arapi nisu raspoloženi za slikanje, ja ne vidim drugog rješenja za ovu aporiju.

Radnici

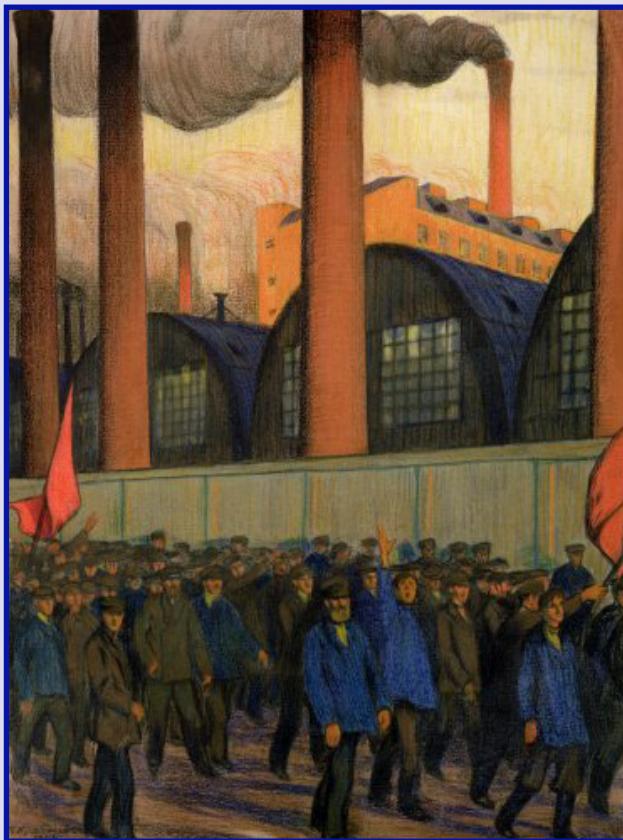
Radnici koji štrajkuju ispred Vlade su mnogo dosadni.

Oni dolaze u grupama i ne izazivaju incidente, oni imaju debilne transparente kao npr. "Hljeba, hljeba gospodare". Umjesto da ih nekoliko hiljada dođe udruženo i baci po jedno jaje ili paradajz na Vladu i trk kući. Pa idućeg dana opet, ovoga puta sa lubenicama. I, sve tako redom. Prosto moraju da probaju da se bore na neki drugi način. Ovako, bez ikakve strategije, bez dinara, žalosno je gledati ljudi za koje nikoga nije briga. Ponajmanje opoziciju koja ima preča posla. Vlada to dobro zna i ne udara im na radnički trag. Njihov trag mogao bi novinare odvesti do zanimljivih otkrića, ali нико se ozbiljno ne bavi sitnim lopovlucima u državnim firmama, tim besmrtnim žanrom.

Neradnici

Džabalebaroši će ovih dana dobro da se ofajde kao i pred svake izbore.

Treba pisati razne analize, a i udarati po sintezama. Treba organizovati propagandno podzemlje da se nabudži što bolji politički rezultat. Na potezu kafana – univerzitet – kafana kružice specijalne jedinice analitičara koji će tumačiti puku i

profesoru pobjednički program.

Kao što rekosmo, programi ne postoje, a ni programska politika. Sve se svodi na nekoliko floskula koje su sklepali partijski ideolozi u nekoliko dana. U svojim manifesti-

Za vlast u Crnoj Gori nikada bolji dani. Svakoga dana dobijaju novog protivnika. Opozicija se razmnožava diobom, tako da tu neke velike erotike nema

ma koriste dosta užvičnika i vitalnih apelativa. Pijaca će tek da se otvorí nakon izbora kada možda padne i po neka istorijska koalicija za nacionalno pomirenje. Sve u svemu, vidan je napredak, ovoga puta maske su potpuno pale. Niko u državi nema pojma o najbitnijim ekonomskim problemima i u skladu sa time se ponašamo i promatramo situaciju u KAP-u. Do juče smo bili mali fleksibilni sistem. Sada smo dio velikog sistema i imaćemo recesiju. Kada vam ministar finansija u dva mjeseca ispriča dvije takve priče, onda je javno mnjenje toliko potcijenjeno i mrtvo, da se vlasti još jedanput mora skinuti kapa.

Kako je lijepo živjeti u takvoj državi. Niko nema obavezu da postavlja konkretna pitanja i daje iste takve odgovore. Umjesto toga, kao kreteni slušamo političke emisije u kojima kreteni postavljaju pitanja kretenima. Sistem odgovornosti jedino, može od takvih napraviti upotrebljive ljude, a pošto ga nemamo ni u medijima ni u partijama ni u vlastitim radnim sobama, uglavnom... onda svako ima pravo na najvišu pamet. Još ako je malo nadaren za marketing, evo vikend mesije ili lјutog disidenta.

Zato ja najviše volim da sanjam o kući na selu, dugoj bradi, stadu koza i buljuku zdrave djece crvenih obraza. Ukoliko je to moguće, ministarstvo poljoprivrede bi moglo da pomogne da jedno oštro pero i velika prijetnja vlasti o malom trošku zauvijek nestane negdje na potezu Muževice – Gornja Trepča, na putu za Trubjelu, dvadeset kilometara od

Nikšića i njegovog gradonačelnika.

Na pitanje što biste više voljeli: da proizvodite kozji sir ili imate uticaj na crnogorsko javno mnjenje odgovor je jasan. Plemenite i zapuštene kamene kuće po crnogorskih nedodjila nas čekaju i idealan su način da se za vazda izmakneš. ...

Ali, to nije jedini način. Možeš i da počneš da se baviš politikom. Temeljno proučavaš *acquis communitaire* ili rad tajne policije u Crnoj Gori.

Život je pun mogućnosti.

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti"

DRŽAVNA PREDUZEĆA U CRNOJ GORI – JAVNI NOVAC ZA LIČNE I PARTIJSKE POTREBE

Otpremnine kao partijsko ordenje

Zahvaljujući prvenstveno pisanju dnevnog lista "Vijesti", javnost je saznala za niz činjenica u vezi sa politikom i

Piše: Stevo Muk

praksom nagradivanja funkcionera vladajućih partija koji su direktori, predsjednici i članovi upravnih odbora javnih preduzeća i preduzeća u kojima je Vlada večinski vlasnik.

Najprije je Državna revizorska institucija u "Izvještaju o reviziji finansijskih iskaza željeznice Crne Gore AD za 2007.godinu" utvrdila da je odlukom Skupštine akcionara iz 2005. godine definisana isplata 18 bruto plata nakon isteka mandata predsjednika Odbora direktora.

Željeznica je kompanija koja je 2007. godinu završila sa gubitkom od 104,5 miliona eura. Uprava koja je došla na čelo željeznice, prije dvije godine, svoj mandat "završila" je sredinom prošlog ljeta, kada su podijeljene otpremnine tako što je predsjednik Odbora direktora dobio 120,000 eura, a članovi Odbora po 25,000 eura. Sljedeći Predsjednik Odbora direktora, nakon pola godine rada u željeznicama, dobio je otpremninu od 180.000 eura, dok su novi-stari članovi odbora dobili po 45,000 eura.

U drugom preduzeću koje kontroliše Vlada – Rudniku Ugla Pljevlja – doskorašnji predsjednik Odbora direktora i poslanik Demokratske partije socijalista (DPS) dobio je oko 58,000 evra, a drugi poslanik i portparol DPS-a oko 40,000 evra.

Prosječna neto zarada u Crnoj Gori u decembru 2008.godine iznosila je 443 eura. Osnovna, zvanično prijavljena neto plata ministara u Vladi Crne Gore iznosi između 700 i 1,100 eura. Predsjednik Crne Gore ima platu od preko 1,000 eura. Otpremnine za oko 8,000 radnika, tzv. "žrtava tranzicije" iz perioda od 2000.–2008., koje je Vlada podijelila prošle i početkom ove godine iznosi po 1,926 eura

2008., koje je Vlada podijelila prošle i početkom ove godine iznose po 1,926 eura.

Privilegije koje imaju direktori, predsjednici i članovi upravnih odbora (odbora direktora) privrednih društava u vlasništvu države Crne Gore uključuju plate, dnevnice za putovanja, troškove službenih mobilnih telefona, korišćenje službenih vozila i goriva, otpremnine, troškove reprezentacije (restoranske usluge), biznis kreditne kartice sa određenim limitom i druge. Prema javnosti dostupnim saznanjima, plate predsjednika i članova odbora direktora u javnim preduzećima kreću se od 800 do čak 3,000 eura. Plate direktora javnih preduzeća idu i do 4, 000 eura. Gotovo svi članovi upravljačkih tijela ovih kompanija su članovi glavnog odbora vladajućih partija – DPS i SDP.

Pored brojnih kadrova kojima raspolažu vladajuće partije, Vlada, ipak,

Prosječna neto zarada u Crnoj Gori u decembru 2008. godine iznosila je 443 eura. Osnovna, zvanično prijavljena neto plata ministara u Vladi Crne Gore iznosi između 700 i 1,100 eura. Predsjednik Crne Gore ima platu od preko 1,000 eura. Otpremnine za oko 8,000 radnika, tzv. "žrtava tranzicije" iz perioda od 2000.–2008., koje je Vlada podijelila prošle i početkom ove godine iznosi po 1,926 eura

odlučuje da u upravne odbore imenuje samo jedan manji broj najviših partijskih funkcionera, i to u više mandata u istim odborima, a doskora čak i u više odbora istovremeno, dok nakon prestanka mandaata u jednom preduzeću odlaze na mjesto članova odbora dugog preduzeća koje se često bavi potpuno različitom privrednom djelatnošću.

Ali, što je u stvari "otpremnina" i da li je moguće da neko zakonito dobije tako veliku sumu novca?

Zakon o radu propisuje da "Zapošljenom koji je proglašen viškom, a nije mu obezbijeden raspored na druge poslove kod istog poslodavca u stepenu stručne spreme zapošljenog, sa punim ili nepunim radnim vremenom, raspored kod drugog poslodavca u stepenu stručne spreme zapošljenog, sa punim ili nepunim radnim vremenom; stručnog osposobljavanja, prek-

valifikacije ili dokvalifikacije za rad na drugo radno mjesto kod istog ili drugog poslodavca i druge mjere u skladu sa kolektivnim ugovorom ili ugovorom o radu, poslodavac je dužan da isplati otpremnину najmanje u visini šest prosječnih zarada u Crnoj Gori."

Generalni sekretar Unije slobodnih sindikata **Srđa Keković** je ispravno primijetio da je "svrha otpremnine je da se zapošljenom obezbijede sredstva koja bi mu pomogla da prebrodi period čekanja na Birou rada do novog zapošljenja. Dakle, da bi ostvarili otpremnинu direktori moraju biti proglašeni tehnološkim viškom, odnosno mora im prestati radni odnos." To naravno nije slučaj, a motivi dodjele otpremnina sasvim su drugačiji.

Namjera Vlade i vladajućih partija je, između ostalog, bila da se lojalnim partijskim kadrovima pomogne na "poboljšanju" životnog standarda tako što će

Gori u decembru 2008. godine **Prosječna neto zarada u Crnoj Gori u decembru 2008. godine iznosila je 443 eura. Osnovna, zvanično prijavljena neto plata ministara u Vladi Crne Gore iznosi između 700 i 1,100 eura. Predsjednik Crne Gore ima platu od preko 1,000 eura. Otpremnine za oko 8,000 radnika, tzv. "žrtava tranzicije" iz perioda od 2000.–2008., koje je Vlada podijelila prošle i početkom ove godine iznosi po 1,926 eura**

preuzeti i rukovodeće funkcije u značajnim državnim kompanijama. Poslanik **Džavid Šabović** (SDP) potvrđuje ovu tezu kada kaže "da poslanici u Skupštini imaju dobre plate, ne bi bilo potrebe za dodatnim aktivnostima". Ministar unutrašnjih poslova i javne uprave **Jusuf Kalamerović** (član Predsjedništva SDP) je izjavio za TV Vijesti da "dok je bio član uprave kompanije Montenegro airlines, trećinu plate davao stranci (SDP), jer je takav propis bio u našoj partiji". Direktor DPS-a je medjima priznao da njihovi kadrovi imaju obavezu uplate 10% prihoda u partijsku kasu.

Nakon otvaranja ove teme u medijima, Vlada Crne Gore je najprije razmotriла "Informaciju o otpremnинama u željeznicama Crne Gore" i donijela zaključak kojim se obavezuju svi članovi Odbora direktora da vrate otpremnинe koje su dobili na osnovu Odluke Skupštine akcionara ovog društva.

Međutim, Vlada je tada ustvrdila da nema mogućnost da prisili bilo koga da vrati dobijeni novac, a iako su jedni pod pritiskom javnosti vratili novac, drugi ne mare za sugestiju Vlade, dok su treći to izričito odbili. Zatim je Vlada formirala i radnu grupu sa ciljem da preispita ukupnu politiku otpremnina i naknada u javnim preduzećima.

Očigledno je da je praksa enormno visokih plata i drugih nagrada za direktore i članove upravnih odbora državnih kompanija prisutna u Crnoj Gori decenijama unazad. U junu 1996. godine, mediji su izveštavali kako se "U neregulisanim okolnostima, kao što je slučaj sa procesom transformacije u Crnoj Gori, funkcije u upravnim odborima, pokazuju, politički veoma atraktivnima. No, ne treba zanemariti ni materijalni efekat. Članstvo u upravnim odborima postalo je, onima koje to može zapasti, sasvim solidan izvor zarade. Naime, nijednim zakonom ili uredbom nije jasno precizirana novčana nadoknada za rad u upravnim odborima, iako postoji generalna preporuka Vlade Crne Gore da se taj rad nadoknađuje".

Uzroci ovakvog, višedecenijskog stanja leže u nedostatku jasnih pravnih procedura i pravila koja bi ograničila politiku i praksu enormnih prihoda, izostanku

promjenu politike u odnosu na javna preduzeća i kompanije u kojima ima većinsko vlasnistvo. Nova politika treba da podrazumijeva ne samo novi zakon o javnim preduzećima već i jasan etički kodeks za vladine predstavnike u svim organima i tijelima u kojima predstavljaju i garantuju sprovođenje vladine politike.

Kad je u pitanju javnost rada, izveštaji o radu privrednih društava, statuti i drugi opšti akti kompanija u većinskom vlasništvu države moraju biti dostupni putem interneta, kao i sama politika nagradivanja direk-

politike preduzeća u kojima država ima većinski kapital i javni interes je očigledan. Moguće je istražiti druge načine da se dalje profesionalizuje posao upravljanja javnim kompanijama, bilo kroz izmjene Zakona o sprječavanju konflikta interesa koji, nažalost, ostavlja mogućnost članstva poslanika u jednom odboru ili kroz usvajanje etičkog kodeksa poslanika ili vladinog propisa koji bi utvrdio kriterijume za lica koja u ime države mogu biti imenovana u odbore javnih kompanija.

Državna revizorska institucija (DRI) treba da nastavi sa redovnom revizijom javnih preduzeća, preduzeća u vlasništvu ili sa značajnim učešćem države u vlasništvu, što je do sada bio izuzetak. Subjekti revizije treba da blagovremeno odgovore na preporuke DRI, a izveštaj o primjeni preporuka učine dostupnim javnosti.

Komisija za konflikt interesa treba da pruži odgovor na pitanje zašto se na sajtu ove komisije ne nalaze imovinski kartoni pojedinih predsjednika odnosno članova odbora direktora imenovanih od strane Vlade Crne Gore, preuzeti zakonske

Ali, što je u stvari "otpremnina" i da li je moguće da neko zakonito dobije tako veliku sumu novca

sankcija za takve odluke, nedostatku odgovornog, racionalnog i etičkog odnosa prema javnim resursima, kao i nepostojanju prakse političke odgovornosti za takve odluke.

Vlada se ponaša kao da je riječ o izolovanom slučaju i skorašnjoj praksi kojoj će sada navodno stati na put. Vlada takođe u svom izveštaju pokušava da utvrdi realnije maksimalne plate direktora i članova odbora.

Međutim, umjesto komisija, radnih grupa i izveštaja, ovdje po svemu sudeći ima osnova za sumnju da je učinjen niz krivičnih djela i kršenja drugih zakona. Zato bi Uprava policije i Državno tužilaštvo trebali da pristupe utvrđivanju da li u navedenim djelima odnosno odlukama postoji osnova da su izvršena krivična djela.

Osim toga, inspekcija rada bi trebala da izvrši neophodne kontrole kako bi utvrdila da li je odlukama skupština akcionara, upravnih odbora i odbora direktora prekršen Zakon o radu i s tim u vezi pokrene odgovarajuće postupke.

Država treba sprovesti radikalnu

tora, članova odbora direktora i drugih rukovodilaca u preduzeću. Vlada treba da utvrdi jasnu i transparentnu politiku nagrada, bonusa i stimulansa u uspješnim, profitabilnim preduzećima čiji je osnivač. Ta politika treba biti vezana za jasne kriterijume poslovnog razvoja kompanije, dokazanu vezu između poslovnih poteza i rezultata i prije svega usmjerena ka menadžerskim strukturama, a ne prema

Međutim, umjesto komisija, radnih grupa i izveštaja, ovdje po svemu sudeći ima osnova za sumnju da je učinjen niz krivičnih djela i kršenja drugih zakona. Zato bi Uprava policije i Državno tužilaštvo trebali da pristupe utvrđivanju da li u navedenim djelima odnosno odlukama postoji osnova da su izvršena krivična djela

upravnim odborima. Takva politika treba da važi samo za one kompanije koje djeluju na tržištu.

Ustavom Crne Gore je, nažalost, propušteno da se funkcija poslanika definiše kao profesionalna i nespojiva sa drugim javnim poslovima tj. funkcijama, posebno sa tako zahtjevnim poslovima kao što bi trebali da budu vodenje poslovne

mjere i obezbijediti poštovanje zakona.

Do tada djelotvorna zaštita javnog interesa ostaje u pomračini partijskih i ličnih interesa, što svakako nije garancija napretka društva ma kako ko to pokušavao opravdati.

Autor je predsjednik Upravnog odbora Instituta Alternativa

ZAŠTO ŽELIM DA BUDEM GRAĐANIN EVROPSKE UNIJE

Gradanski i ekološki

Ne želeći da ponavljam motive koje su cijenjene koleginice i kolege istakli u pretho-

Piše: Aleksandar Perović

dnim brojevima, a za koje smatram da su potpuno realni, osvrnuću se na jedan od razloga zbog kojeg ja želim da postanem građanin EU.

Kažem „jedan od“, to znači da i ja, kao i većina nas iz civilnog sektora koji mnogo radimo i stalno učimo, uprkos nesigurnim i nerijetko nedovoljnim primanjima, hroničnom nedostatku slobodnog vremena i sna, manjku privatnosti i višku odgovornosti, imam određena očekivanja od ulaska u EU.

Namjerno upotrebljavam termin određena, jer sam iz ličnog iskustva naučio da velika očekivanja mogu prouzrokovati i još veća razočarenja, a takav uzročno–posljedični redoslijed nije nešto što bi trebalo često ponavljati zarad sopstvenog zdravlja.

Kao prevenciju preporučujem razmišljanje na "održiv" način. Provjereno je, uz to i ekološki.

Nego da se vratim na temu i na razlog koji sam najavio.

Za mene je taj motiv u dobitizanju visokog nivao građanske, a samim tim i ekološke, svijesti pojedinca.

Zbog svakodnevne profesionalne izloženosti, što vremenom, koliko god to pokušavao da izbjegnem, prouzrokuje i smanjen prag tolerancije i trenutno zasićenje, ili zbog susreta sa kolegama iz EU koji

donose i mogućnost kulturnog dijaloga i unaprijeđenje sopstvenog znanja, sve više želim pobjeći od „žive istine“ iz kuloarskih izvora, različitih teorija zavjere i sitnih interesa, što su pojave koje dovodom u direktnu vezu sa nedostatkom građanske hrabrosti i kulture u sredini u kojoj živim i radim.

Ne mogu a da ne konstatujem da dok god budemo bolje znali stranačke programe nego ljudska prava, imena političara nego naučnika, dok se u porodičnim domovima bude više gledala TV „Duga“ i prenosi Skupštine nego, recimo, „National geographic“ ili „Discovery“, dok se kese sa smećem budu tretirale kao potencijalna padavina, dok klađenje bude najrasprostranjeniji hobi, dok bolesti zavisnosti budu u trendu porasta, dok korupcija bude opšte prihvatljiva pojava itd, teško možemo govoriti o građanskoj svijesti i očekivati njen procvat.

Udaljenost cilja, makar u mom slučaju, reflektuje i visinu potrebe, a pošto me bavljenje ekološkim problemima naučilo maratonskom duhu, pokušaću da kroz vedriji ton dam povod da svako razmisli, na održiv

način, o aktivnostima kojima bi se moglo pozitivno uticati na razvoj građanske i ekološke svijesti pojedincu kod nas.

Ako budemo kreativni možemo inicirati i Nacionalnu strategiju razvoja građanske i ekološke svijesti od 2009–2020 (!?). Novac će se obezbijediti, naravno, od stranih donacija. Primjer da domaća pamet zamjeni strane konsultantske kuće. A i da kapital ostane u Crnoj Gori. Ništa nije nemoguće.

Pa, **Don Kihot** se borio sa vjetrenjačama, a one se danas koriste za proizvodnju alternativnog izvora energije. Konačno, možda će i iskustva vladajuće infrastrukture u "sredivanju" i "dogovaranju", koja se često dovode u vezu sa korupcijom, ukoliko se ukaže povoljna prilika, preokrenuti situaciju i ubrzati preostale prepreke za ulazak u EU, bez dodatnih plaćanja raznim lobističkim firmama.

A onda ćemo sigurno imati mnogo motiva za razvoj građanske svijesti.

Ona je u EU jeftinija varijanta.

Ukoliko stremimo ostvarenju važnog cilju, što razvijena građanska svijest svakako jeste, uvodenje viznih olakšica, mogućnost češćih putovanja i eventualno povećanje standarda, neće biti sva korist koji očekujemo od ulaska u EU.

Nadam se da će naša evropska vizija i Sizifovska misija jednog lijepog dana biti uspješno okončana i da će nam ostvarenje ovog sna donijeti i ličnu i profesionalnu satisfakciju.

I održiv razvoj kao istinski društveni izbor.

Autor je polaznik VIII generacije Škole evropskih integracija i direktor Udruženja građana „OZON“ iz Nikšića

Euronews najgledaniji

Evropski parlament nedavno je predložio da se mediteranska prehrana uvrsti u UNESCO-ov popis nematerijalne kulturne baštine.

Evropski televizijski kanal Euronews, sa sjedištem u Lyonu u Francuskoj, najgledanija je informativna televizija u 17 zemalja EU, te u Norveškoj, Rusiji i Švajcarskoj.

Euronews je u protekloj zimskoj sezoni imao postotak gledanosti 17,5 što odgovara broju od osam miliona gledalaca, pokazali su rezultati istraživanja EMS-a (European Media and Marketing Survey).

Na ljestvici gledanosti informativnih televizija slijede CNN sa 15,8%, SkyNews sa 14,6% i BBC s 12,4%. Najmanje gledane su Al-Džazira s 2,4% i francuski informativni kanal France 24 sa 2,2%.

Dok je udio evropskih televizijskih mreža u gledanosti ostao nepromijenjen, CNN je u zimskom razdoblju izgubio više od 400.000 gledalaca zbog čega Euronews

u Evropi prvi put ima više gledalaca nego CNN.

Euronews djeluje od 1993. godine, a emituje se 24 sata dnevno na francuskom, engleskom, njemačkom, španskom, italijanskom, portugalskom i arapskom jeziku. Program Euronewsa može se vidjeti putem kabla i satelita u 200 miliona domaćinstava u 130 država.

Evropljani ne vjeruju u Boga

Česi su izgubili primat na koji su do sada bili veoma ponosni – da su najveći ateisti u Evropi.

Nova anketa agencije Galupa pokazala je da u Evropi u Boga najmanje vjeruju Estonci, prenose poljski mediji. Među narodima za koje je vjera veoma bitna, zajedno s Rumunima među kojima je Bog važan za 78%, nalaze se Italijani, Portugalci i Grci kod kojih, kao i kod Poljaka, značaj Boga

za običan život ističe 72%.

Anketari Galupa u 143 zemlje svijeta pitali su koliko vjera u Boga igra ulogu u svakodnevnom životu, a među 10 zemalja u kojima Bog za ljude nije nimalo važan sedam je iz Evrope.

Najveći ateisti su Estonci među kojima značaj vjere i Boga priznaje svega 14% anketiranih, Švedani sa 17%, Danci sa 18%, Česi sa 21%.

Video igrice za kreativnost

Video igrice mogu biti dobre za djecu i potaknuti njihovu kreativnost, zaključak je izvještaja Odbora Evropskog parlamenta za unutrašnje tržište i zaštitu potrošača.

U istraživanju se navodi da ne postoji

direktna veza između video igrica i nasilnog ponašanja, ali se priznaje da nasilje u nekim igricama može "stimulirati" djecu na takvo ponašanje.

U izvještaju se ne poziva na uvođenje zabrane nekih igrica, nego predlaže članicama EU da osnaže postojeći dobrotoljni kodeks označavanja igrica u zavisnosti od njihovog sadržaja (PEGI).

Ukupni prihodi u sektoru video igrica prošle godine iznosili su više od 7 milijardi eura.

Izvještaj osporava i uvriježeno mišljenje da su video igrice namijenjene uglavnom djeci, jer statistike pokazuju da je prosječna starost igrača 33 godine.

Otkazi za milione radnika

D o 3,5 miliona građana EU moglo bi u 2009. godini ostati bez posla zbog ekonomske krize, upozorila je Evropska komisija.

U prvom mjesecnom izvještaju Komisije o tržištu rada navodi se da će nezaposlenost u dvadeset sedmočlanom bloku, procijenjena na 7% u 2008. godini, do kraja 2010. godine porasti na skoro 10%.

Posljedice krize najsnažnije će pogoditi metalurški, automobilski, finansijski i logistički sektor u kojima je samo u posljednjem tromjesečju 2008. uručeno oko 100.000 otkaza.

Turska spremna za EU do 2013.

Turska će biti spremna za ulazak u EU do 2013. godine, rekao je nedavno u Rigi turski ministar spoljnih poslova Ali Babacan.

"Do 2013. godine Turska će biti spremna, no ne znamo hoće li EU sa svoje strane biti spremna", rekao je Babacan.

Ankara je pregovore o pristupu EU počela u oktobru 2005. godine. Do sada je otvorila deset poglavlja, od kojih je jedno privremeno zatvoreno.

Osam poglavlja suspendovano je od decembra 2006. godine dok Turska ne promjeni svoj stav o Kipru.

Slovenci ne žele Hrvatsku u Uniju

K ad bi građani Slovenije morali referendumom odlučivati o ulasku Hrvatske u EU, rezultat bi bio poražavajući, jer bi 49,7% Slovenaca glasalo protiv, pokazala je najnovija anketa koju je objavilo ljubljansko Delo.

Ulazak Hrvatske u EU podržalo bi, s druge strane 32,7% Slovenaca.

Stop pirateriji

Poljska policija saopštila je da je prekinula najveći lanac za proizvodnju piratskih CD-â i DVD-â u EU i zatvorila dvije fabrike u Varšavi i Rybniku (na jugu Poljske) koje su objavljivale filmove samo dan nakon evropske premijere.

Portparol varšavske policije Marcin Szyndler rekao je da je zaplijenjeno 54.000 lažnih diskova vrijednih oko 5 miliona zlota, što je više od million eura.

DA LI DRŽAVE TREBA DA KONTROLIŠU CIJENE ENERGENATA ILI IH PREPUSTITI SLOBODNOM TRŽIŠTU

Struja kao političko pitanje

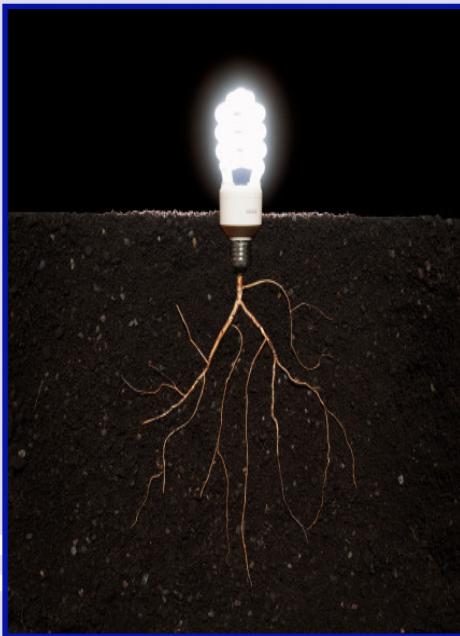
Sa postepenom liberalizacijom tržišta električne energije i gase zemlje Evropske unije u kojima je još uvijek na snazi kontrola cijena enerenata su pod sve većim pritiskom da ostave tržištu na volju da odredi cijene. Protivnici, međutim, ističu potencijalo ozbiljne socijalne posljedice takvih poteza.

Sa postepenom liberalizacijom tržišta električne energije i gase zemlje Evropske unije u kojima je još uvijek na snazi kontrola cijena enerenata su pod sve većim pritiskom da ostave tržištu na volju da odredi cijene. Protivnici, međutim, ističu potencijalo ozbiljne socijalne posljedice takvih poteza.

Liberalizacijom tržišta enerenata države EU su započele s provođenje politika kojima ohrabruju nacionalne kompanije da uđu u tržišta drugih zemalja, ponude kupcima gas i električnu energiju po konkurentnim cijenama.

Tržišta enerenata su, međutim, daleko od savršenih tržišta iz ekonomskih udžbenika, prije svega, jer proces liberalizacije nije završen. Cijene enerenata su, takođe, veoma osjetljivo pitanje jer njihove promjene imaju direktnе posljedice kako na pojedinačna domaćinstva tako i na industriju.

U isto vrijeme, pitanje klimatskih

glasaci, zbog čega je pitanje cijena energetskih proizvoda sve više prioritetno političko pitanje u Evropi.

U velikom broju zemalja EU drža-

Prema nalazima EK, Evropljani u prosjeku troše oko 5.7% budžeta domaćinstva na energetske proizvode, od čega najveći dio ide za potrebe snabdijevanja električnom energijom

va određuje cijene električne energije i gase koje plaćaju krajnji korisnici, odnosno potrošači. U najvećem broju

prodru na nacionalna tržišta.

Prema saopštenju Evropske komisije, kontrola cijena "može biti neophodna u određenim prilikama, na primjer u procesu tranzicije ka konkurentijem tržištu" u kojem bi cijene gase i električne energije bile u potpunosti liberalizovane. Evropska komisija, međutim, takođe dodaje da kontrola mora biti "umjerna, kako ne bi spriječila otvaranje tržišta, izazvala diskriminaciju snabdjevača iz drugih zemalja članica, dovela do distorzija konkurenčije ili ograničila preprodaju".

Prema nalazima evropskih agencija, trenutno 17 zemalja članica kontroliše cijene električne energije dok 9 država kontroliše cijene gase. U zavisnosti od zemlje, fiksne cijene se primjenjuju na troškove transporta i distribucije, poreze i troškove snabdijevanja.

Zemlje se razlikuju i prema vrsti potrošača za koje su cijene unaprijed utvrđene: u Holandiji i Danskoj, na

primjer, država određuje cijene koje plaćaju domaćinstva i mala i srednja preduzeća, dok velika preduzeća imaju mogućnost da sama ugovaraju cijene enerenata koje kupuju na slobodnom tržištu.

U zemljama gdje postoje oba sistema određivanja cijena energije – fiksirane i one koje određuje slobodno tržište – 80% potrošača se odlučuje da plaća regulisane cijene, što najvjerovaljnije znači da je potpuna liberalizacija cijena i tržišta enerenata za sada nedostizna.

Zagovarači liberalizacije tvrde da je "fiksiranje cijena jedan od faktora koji spriječava sve distributere da imaju jednak pristup potrošačima".

"Nove distributerske kompanije koje ne proizvode sopstvenu energiju ili je dobijaju preko dugoročnih ugovora

Potrošači energije nijesu samo kupci već ujedno i građani i glasaci, zbog čega je pitanje cijena energetskih proizvoda sve više prioritetno političko pitanje u Evropi. U velikom broju zemalja EU država određuje cijene električne energije i gase. Trenutno 17 zemalja članica EU kontroliše cijene električne energije, dok 9 država kontroliše cijene gase

promjena i obnovljive energije je sve višočije na dnevnom redu EU, a "deuglenizacija" energetskog sektora polako postaje političko pitanje broj jedan. Tehnologije proizvodnje energije iz nefosilnih izvora su, međutim, mnogo skuplje od tradicionalnih goriva poput uglja i gasa.

Uz to, potrošači energije nijesu samo kupci već ujedno i građani i

slučajeva ove su cijene djelimično fiksirane kako bi se rad industrije i životni standard domaćinstava zaštitio od naglih promjena cijena i cijene energije učinile relativno pristupačnim.

Otkako je proces liberalizacije u toku kontrolisane, i tržišne cijene postoje uporedno u mnogim zemljama, stvarajući zabunu među potrošačima, ali i kompanijama koje pokušavaju da

moraju da kupuju energiju na veliko", kaže se u studiji Evropske grupe za regulaciju energije i gasa (European Regulators Group for Energy and Gas), savjetodavnog tijela u Evropskoj komisiji. Da bi takve kompanije uopšte mogle da budu konkurentne, "cijene energije na veliko moraju biti niže" od cijena utvrđenih od strane državnih tijela navodi se u studiji.

No, nezavisni distributeri često nisu u stanju da ponude konkurentne cijene. U Francuskoj, Španiji, a u manjoj mjeri i u Italiji "utvrđene cijene su toliko niske u poređenju sa tržišnim cijenama da jednostavno sprječavaju otvaranje tržišta", tvrdi Evropska komisija.

Evropska federacija trgovaca energijom (European Federation of Energy Traders – EFET) je kategorična: "Kontrolisane cijene ne odražavaju nestabilne cijene tržišta energijom na veliko", i prema tome "obesmišljavaju svaku vezu između tržišta na veliko i na malo".

U Holandiji i Danskoj država domaćinstva i mala i srednja preduzeća imaju mogućnost da sami ugovaraju cijene energenata koje kupuju na slobodnom tržištu

Na drugoj strani su oni koji tvrde da je "slobodno tržište cijena" energenata samo po sebi besmislica jer tržište energenata zavisi od oligopolija. Francuska je ponudila distributerima koji su prešli na sistem tržišnog određivanja cijena mogućnost vraćanja u sistem kontrolisanih cijena na dvije godine jer su neke od njih bile na ivici bankrota zbog naglog rasta cijena energije u posljednjih par godina, zbog čega su njihove cijene često bile i do 70% više od onih koje utvrđuje država.

To je upravo argument onih koji se zalažu za kontrolu cijena: da je kontrola neophodna kako bi se potrošači zaštitili od naglog rasta cijena do kojih dolazi zbog uticaja spoljašnjih činilaca koji su van njihove kontrole, poput političke nestabilnosti u zemljama koje proizvode naftu.

Francuski zvaničnici takođe insistiraju da nije u pitanju "distorzija" već su cijene električne energije u Francuskoj prirodno niske s obzirom da se najveći dio mreže snabdijeva iz nuklearnih elektrana čiji su investicioni troškovi

pokriveni u izgradnji.

Osim državnih kontrola cijena na meti liberalizatora su i dugoročni ugovori koji velika industrijska preduzeća sklapaju najčešće sa nacionalnim distributerima i koji ograničavaju mogućnost ulaska novih distributera na energetsko tržište.

Oni koji podržavaju dugoročne ugovore smatraju da ovi igraju veoma važnu ulogu. Velika industrijska preduzeća su tako u stanju da planiraju sopstvene proizvodne ciljeve na duži rok oslanjajući se na predvidljive cijene energenata, umjesto da moraju da ih prilagođavaju čestim i naglim promjenama na energetskom tržištu. Takvi ugovori su i prednost za distributere koji štite sopstvene profite od rizika ugovarajući stabilnu "srednju" cijenu sa velikim klijentima.

Za Evropsku komisiju, međutim, dugoročni ugovori su uglavnom prepreka slobodnoj konkurenциji koji

određuje cijene koje plaćaju domaćinstva i mala i srednja preduzeća, dok velika preduzeća imaju mogućnost da sami ugovaraju cijene energenata koje kupuju na slobodnom tržištu

ne dozvoljavaju potrošačima da sagledaju stvarna kretanja cijena. Rast cijena energije bi trebao biti signal za potrošače da smanje potrošnju, tvrdi Komisija.

U tom cilju je sprovedeno i nekoliko antitrustovskih istraga.

Međutim, čak i najveći zagovarači slobodnog tržišta se slažu da bi slobodno

U Velikoj Britaniji svi veliki distributeri imaju posebne "socijalne tarife" kako bi zaštitili domaćinstva od previsokih cijena goriva

du konkurenциje trebale da prate i mјere zaštite potrošača.

U Velikoj Britaniji svi veliki distributeri imaju posebne "socijalne tarife" kako bi zaštitili domaćinstva od previsokih cijena goriva. Za najosiromašnije Britance je uvedena i specijalna šema naknada za energetsku potrošnju u zimskom periodu, iako mnogi tvrde da je zbog rasta cijena nafte u istom periodu njihov efekat gotovo beznačajan.

Oni snalažljiviji su čak uspijevali da obezbijede cijene energije niže od "socijalnih" sklapajući ugovore putem

Interneta, pa je britanska regulatorna agencija morala da interveniše da bi "socijalna tarifa" odgovarala najnižoj tržišnoj cijeni.

Vjerujući da su neki od razloga zbog kojih domaćinstva nerado mijenjaju operatore čisto psihološke prirode, Evropska komisija je odlučila da pokrene kampanju kako bi ohrabrla konkurenčiju u sektoru prodaje energije na malo.

Početkom 2009. godine je pokrenuta istražga "nepravilnosti" na tržištu električne energije u EU nakon objavljivanja istraživanja javnog mnjenja koje je pokazalo da trenutno stanje "ne daje najbolje moguće rezultate" za potrošače. Fokus istrage će biti "nepošteni" uslovi za potrošače elek-

trične energije u pogledu računa, poređenja različitih ponuda na tržištu i nekorektne prakse, nakon što je EK utvrdila da je "dvije trećine potrošača nezadovoljno svojim distributerom".

Uprkos tome, prema istom istraživanju, nevjerojatno mali broj (7–8%) ispitanika je izrazilo spremnost da promijeni distributera.

Evropska komisija smatra i da najveći broj potrošača ima "ograničena znanja" o svojim pravima u ovoj oblasti.

V.Š.–V.Ž.

ŠTO PIŠE U VLADINOJ INFORMACIJI O PRIPREMAMA ZA ODGOVOR NA UPITNIK

Biti tačan, jasan i brz

Sastavljanje odgovora na pitanja Evropske komisije i njihovo prevodenje veoma je opsežan i zahtjevan zadatak za Crnu Goru, prvenstveno državnu upravu, zbog čega su neophodne blagovremene i obuhvatne pripreme kako bi se obezbijedilo da cjelokupna javna uprava Upitnik dočeka spremna, odnosno da pruži tačne, jasne i koncizne odgovore u predviđenom roku.

To se navodi u Informaciji o pripremama za odgovor na Upitnik koji je krajem januara usvojila Vlada, na predlog Sekretarijata za evropske integracije (SEI).

U dokumentu se podvlači da se potrebno što prije pripremiti za odgovore, raspodijeliti poslove po ministarstvima, a ukazuje se na obimnost prevodenja i značaj informacione tehnologije (IT) u smislu prikupljanja i odašiljanja informacija sa jednog mjeseta. Takođe, Sekretarijat je ministarstvima i državnim organima obezbijedio primjere pitanja i odgovora na Upitnike Makedonije i Hrvatske.

SEI u ovom dokumentu na više mesta ukazuje na važnost "blagovremene pripreme" za Upitnik, navodeći da se odgovori na njega ocjenjuju kao "odlučujući korak u pripremi otvaranja pregovora za punopravno članstvo u EU".

"Na osnovu kvaliteta i korektnosti

ODGOVORI NA 10,000 STRANA, ZA PREVOD 160,000 EURA

Neophodno je što prije utvrditi sredstva za finansiranje prevodenja i revizije prevoda, imajući u vidu da se može očekivati oko 10,000 strana prevoda, što bi, po sadašnjim cijenama prevoda, zahtijevalo obezbjedivanje oko 160,000 eura, navodi se u dokumentu koji je usvojila Vlada.

Na prijedlog SEI-a, Vlada je takođe odobrila i formiranje prevodilačkog centra, a procjena je da će za posao oko upitnika trebati oko 50 prevodilaca.

Podsjeća se da je urađen nacrt Priručnika za prevodenje pravnih i drugih akata vezano za evropske integracije kako bi se izbjegla prisutna šarolikost u prevodima državnih institucija.

odgovora gradi se startna pozicija za buduće pregovore i pregovaračke pozicije za obje strane", ukazao je SEI.

Vlada je navela da zapošljeni u ministarstvima i drugim organima državne uprave već mogu čitati hrvatski i makedonski Upitnik i početi sa pripremom odgovora.

"Upitnik se priprema za svaku zemlju posebno, s tim što je dio pitanja standardan, isti ili sličan za sve zemlje, dok je dio pitanja specifičan za svaku zemlju. Upoređujući dosadašnja iskustva, može se primjetiti da se u svakom sljedećem talasu pridruživanja povećavao i obim i značaj Upitnika. Na primjer, upitnici za Hrvatsku i Makedoniju bili su znatno zahtjevniji i detaljniji nego upitnici za prethodnih

12 zemalja. Ako se uporede upitnici za Hrvatsku i Makedoniju, između kojih je vremenski rok bio relativno kratak, može se zaključiti da je oko 90 % pitanja bilo isto ili vrlo slično. Imajući u vidu prethodna kretanja, kao i vremenski period od pripreme posljednjeg upitnika, Crna Gora bi mogla očekivati Upitnik sa oko bar 80% pitanja koja su vrlo slična pitanjima koje su doatile Hrvatska i Makedonija", procjenjuju u Vladi.

Podvlači se i da su prevodi odgovora i priloga poslatih uz odgovore na Upitnik u slučaju Hrvatske iznosili oko 7. 000 strana, dok je Makedonija poslala EK oko 14.000 strana.

"U periodu pripreme za odgovore, a posebno od dobijanja Upitnika do usvajanja odgovora od strane Vlade i slanja EK, potrebno je da se ovom poslu da tretman ključnog državnog prioriteta", piše u Informaciji.

Vlada je odredila i koordinacione strukture koje će upravljati pripremom odgovora na Upitnik. Navodi se da dio postojećih kordinacionih struktura za proces evropskih integracija "treba inovirati, uz formiranje dodatnih struktura i timova, sa precizno utvrđenom odgovornošću i nadležnošću".

Potpredsjednica Vlade za evro-

SAKRITI PITANJA I ODGOVORE

Vlada je "preporučila" državnim organima da medijima ne daju upitnik EK i odgovore.

"Upitnik je svojina EK, koja ne gleda blagonaklono na objavljivanje pitanja u javnosti. Zbog toga se preporučuje da se to objasni domaćoj javnosti i da pitanja i odgovori budu dostupni tek nakon završetka kompletнnog procesa, odnosno usvajanja Mišljenja od strane EK. Do tada, informacije za javnost treba da su fokusirane na objašnjavanje procesa, praćenje faza procesa (prevod pitanja, broj/procenat odgovorenih pitanja po sedmicama, prevodi odgovora), na spremnost državne uprave, postavljene strukture i opremljnost, na generalne podatke (broj pitanja ukupno i po oblastima, suština pitanja, bez citiranja) i slično", navodi se u Informaciji.

STRUKTURA UPITNIKA I KOORDINATORI POGLAVLJA		
	Naslov	Koordinator poglavja
I	POLITIČKI KITERIJUMI 1. Demokratija i vladavina prava, 2. Ljudska prava i zaštita manjina 3. Regionalna pitanja i međunarodne obaveze	PPEI–Sekretarijat za evropske integracije Ministarstvo pravde Ministarstvo za zaštitu ljudskih i manjinskih prava Ministarstvo inostranih poslova
II	EKONOMSKI KITERIJUMI 1. Postojanje funkcionalne tržišne ekonomije 1.1. Makroekonomska stabilnost 1.2. Liberalizacija cijena 1.3. Finansijski sektor 1.4. Privatizacija 1.5. Eliminisanje barijera 2. Vlasnička prava i pravni sistem – ekonomski pitanja 2.1. Svojinsko– pravni odnosi 2.2. Pravosudni sistem sa aspekta ekon. pitanja 3. Strukturne reforme 4. Sposobnost sučavanja sa konkurenčkim pritiskom EU 5. Trgovinske integracije	Ministarstvo finansija (uz pomoć PPEP i PPF)
III	SPOSOBNOST PREUZIMANJA OBAVEZA IZ ČLANSTVA U EU – ACQUIS (33 POGLAVLJA)	
01	Slobodno kretanje robe	Ministarstvo za ekonomski razvoj
02	Slobodno kretanje radnika	Ministarstvo zdravlja, rada i socijalnog staranja
03	Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga	Ministarstvo za ekonomski razvoj
04	Slobodno kretanje kapitala	Ministarstvo finansija
05	Javne nabavke	Ministarstvo finansija
06	Privredno pravo	Ministarstvo za ekonomski razvoj
07	Pravo intelektualne svojine	Ministarstvo za ekonomski razvoj
08	Politika konkurenčije	Ministarstvo za ekonomski razvoj
09	Finansijske usluge	Ministarstvo finansija
10	Informaciono društvo i mediji	Ministarstvo za informaciono društvo/ Ministarstvo kulture, sporta i medija
11	Poljoprivreda i ruralni razvoj	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
12	Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
13	Ribarstvo	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
14	Transportna politika	Ministarstvo saobraćaja, pomorstva i telekomunikacija
15	Energetika	Ministarstvo za ekonomski razvoj
16	Oporezivanje	Ministarstvo finansija
17	Ekonomski i monetarna politika	Ministarstvo finansija
18	Statistika	Ministarstvo finansija/Monstat
19	Socijalna politika i zapošljavanje	Ministarstvo zdravlja, rada i socijalnog staranja
20	Preduzetnička i industrijska politika	Ministarstvo za ekonomski razvoj
21	Transevropske mreže	Ministarstvo saobraćaja, pomorstva i telekomunikacija
22	Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata	Sekretarijat za evropske integracije
23	Saradnja na polju pravosuda i fundamentalnih prava	Ministarstvo pravde
24	Pravda, sloboda i bezbjednost	Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave
25	Nauka i istraživanje	Ministarstvo za prosvjetu i nauku
26	Obrazovanje i kultura	Ministarstvo za prosvjetu i nauku
27	Životna sredina	MTZŽS
28	Zdravstvena zaštita i zaštita potrošača	Ministarstvo za ekonomski razvoj
29	Carinska unija	Ministarstvo finansija /Uprava carina
30	Spoljni odnosi	Ministarstvo za ekonomski razvoj/ Ministarstvo inostranih poslova
31	Spoljna, bezbjednosna i odbrambena politika	Ministarstvo inostranih poslova
32	Finansijska kontrola	Ministarstvo finansija
33	Finansijske i budžetske odredbe	Ministarstvo finansija

pske integracije, prema ovom dokumentu, biće odgovorna za upravljanje i vođenje procesa odgovaranja na Upitnik, posebno u saradnji sa SEI i kroz rad Komisije za evropske integracije.

"Najviši nivo odgovornosti za kvalitetno, tačno i blagovremeno odgovaranje na Upitnik, a u skladu sa značajem ove aktivnosti, snosi Vlada, kao nosilac procesa integracije Crne Gore u EU. Vlada treba da usvoji sve odgovore na pitanja iz Upitnika, prije slanja EK", navodi se u dokumentu.

Dodaje se da "ključna (suštinska) nadležnost, odgovornost i kompetentnost za odgovore na Upitnik pripada ministarstvima i drugim organima državne uprave, koji treba da odgovore na sva pitanja i obezbijede sve tražene priloge".

Vlada je ocijenila i da je radi veće efikasnosti potrebno formirati Komisije za verifikaciju odgovora na Upitnik, kao interresornog–međuministarskog tijela, kojim će predsjedavati potpredsjednica Vlade za evropske integracije, a u kojem će biti potpredsjednici Vlade za ekonomsku politiku i finansije, te ministri inostranih poslova, unutrašnjih poslova, pravde, finansija, ekonomskog razvoja, poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, turizma i zaštite životne sredine i sekretarka SEI.

Vlada je odredila i ministre, odnosno ministarstva za svako od 33 poglavlja upitnika koja u kasnijim fazama integracija, nakon otpočinjanja pregovora ustvari predstavljaju, pregovaračka poglavља (vidi tabelu).

Što se tiče političkih kriterijuma, Vlada je odredila da koordinator bude SEI, uz pomoć potpredsjednice Vlade za evropske integracije, a po oblastima: Ministarstvo pravde – za oblast Demokratija i vladavina prava, Ministarstvo za zaštitu ljudskih i manjinskih prava – za oblast Ljudska prava i zaštita manjina i Ministarstvo inostranih poslova za oblast – Regionalna pitanja i međunarodne obaveze.

Kada je riječ o ekonomskim kriterijumima, Vlada je odredila da koordinator bude Ministarstvo finansija, uz pomoć potpredsjednika Vlade za ekonomsku politiku i finansije.

Predsjednicima država i vrlađa zemalja EU i SAD; Evropskoj uniji,
Ujedinjenim nacijama, Savjetu Europe, OEBS-u;
međunarodnim organizacijama za zaštitu ljudskih prava i javnosti

A P E L

Obraćamo se slobodnim građanima i navedenim institucijama da podrže apel i izraze protest zbog slučaja profesora Milana Popovića.

Profesoru Popoviću je 25. 02. 2009, dok je držao predavanje studentima na Univerzitetu, uručen poziv Vrhovne državne tužiteljke, da se u roku od 48 sati javi Odjeljenju za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina, zbog teksta *Revolucionari* koji je koncem januara objavio u dnevniku *Vijesti*.

U tekstu je Popović ponovio svoje ranije tvrdnje o ozbiljnim indicijima da u slučaju Crne Gore imamo, ne samo povezanost organizovanog kriminala sa djelovima vlasti kako stoji u izvještajima Evropske komisije, nego je na vlasti (citat) "čak sam organizovani kriminal, na čelu sa najmoćnijim čovjekom Crne Gore, oligarhom, tajkunom i premijerom Milom Đukanovićem i njegovim klanom." (završen citat)

Profesor je saslušan u Vrhovnom državnom tužilaštvu, iako Popović nije dio kriminalne organizacije, insajder koji posjeduje operativne dokaze o organizovanom kriminalu i korupciji, koji su prema izvještajima Evropske unije i Stejt departmenta preprička reformama i demokratizaciji Crne Gore.

Profesor Popović je ponovio javnosti poznate navode o indicijama koje su ukazivale na vezu Mila Đukanovića ili njemu bliskih ljudi sa najtežim zločinima – od deportacije bosanskih izbjeglica i etničkog čišćenja Bukovice, preko krimijumčarenja cigareta, pa sve do sumnjivih privatizacija i finansijskih transakcija. O nekim od ovih radnji premijer đukanović je saslušavan pred inostranim i domaćim pravosudnim organima. Mnogi od tih slučajeva nikada nijesu procesuirani pred crnogorskim sudovima.

Crna Gora se godinama suočava sa krizom vladavine prava: dok su brojna krivična djela nerazriješena, sude se i saslušavaju kritički orijentisani pojedinci. Slučaj profesora Popovića, uz procese novinarima, medijima, nevladinim aktivistima i političkim neistomišljenicima, kao i praćenje, prisluškivanje i prijetnje, samo je dodatni pokušaj pritiska i zastrašivanja onih koji ukazuju na fatalnu vezu vlasti, kriminala i korupcije, koja je zarobila crnogorsku državu.

Apelujemo da osudite kršenje prava na slobodu javne riječi i da tako, makar simbolično, zajedno doprinesemo osvajanju slobode u Crnoj Gori.

1. Balša Brković, pisac
2. Dr Vjera Radović Begović, profesorka, Univerzitet Crne Gore
3. Vanja Čalović, izvršna direktorica, NVO MANS
4. Ervina Dabižinović, mirovna i ženska aktivistkinja
5. Goran Đurović, izvršni direktor, NVO CRNVO
6. Željko Ivanović, izvršni direktor, dnevnik Vijesti
7. Jelena Jauković, Univerzitet Crne Gore
8. Dr Svetozar Jovićević, profesor, Univerzitet Crne Gore
9. Dr Jelisava Kalezić, profesorka, Univerzitet Crne Gore
10. Momo Koprivica, asistent, Univerzitet Crne Gore
11. Dr Filip Kovačević, profesor, Univerzitet Crne Gore
12. Ljupka Kovačević, izvršna direktorica, NVO ANIMA
13. Esad Kočan, glavni i odgovorni urednik, nedjeljni Monitor
14. Milka Tadić Mijović, izvršna direktorica, nedjeljni Monitor
15. Stevo Muk, predsjednik UO, Institut Alternativa
16. Snežana Nikčević, novinarka, RTCG
17. Dr Miodrag Perović, profesor, Univerzitet Crne Gore
18. Momčilo Radulović, generalni sekretar, Evropski pokret u Crnoj Gori
19. Žarko Rakčević, privrednik
20. Radmila Stojanović, aktivistkinja i novinarka
21. Daliborka Uljarević, izvršna direktorica, NVO CGO
22. Dr Ilija Vujošević, profesor, Univerzitet Crne Gore
23. Dragoljub Duško Vuković, novinar
24. Aleksandar Saša Zeković, istraživač kršenja ljudskih prava

NEVLADINE ORGANIZACIJE U EVROPSKOJ UNIJI

EVROPSKI VOLONTERSKI CENTAR

Evropska organizacija potrošača je osnovana 1968. kao organizacija za zaštitu potrošača Belgije, Luksemburga, Francuske, Holandije, Italije i Njemačke, sa sjedištem u Briselu.

Evropski volonterski centar je mreža od 65 nacionalnih i regionalnih volonterskih centara i volonterskih razvojnih centara koji djeluju širom Europe.

Ova volonterska mreža, zajedno sa svojim članicama, radi na razvoju volonterstva kroz unaprijeđenje svih socijalnih, ekonomskih i političkih pretpostavki neophodnih za njezinu afirmaciju.

Centar je kanal komunikacije kroz koji organizacije članice mogu zagovarati svoje stave i potrebe prema institucijama EU. Istovremeno, organizacija služi kao forum za razmjenu mišljenja, ideja, iskustava iz prakse i svih informacija koje se tiču volonterstva i koje mogu doprinijeti njegovom unaprijeđenju u zemljama u kojima organizacije članice mreže djeluju.

Vizija Evropskog volonterskog centra jeste Evropa u kojoj je volonterstvo ključno u razvoju inkluzivnog društva socijalne kohezije zasnovanog na solidarnosti i aktivnom građanstvu. Misija Centra je kreiranje povoljnog političkog, ekonomskog i socijalnog ambijenta koji doprinosi razvoju potencijala volonterstva.

Ciljevi Evropskog volonterskog centra su:

- Promocija i priznanje volonterstva kao izraz aktivnog građanstva u Evropi u odnosu na opštu javnost, medije, poslovni sektor i kreatore politika na svim nivoima vlada,
- Posredovanje između volonterskih organizacija i onog što rade evropske institucije,
- Razvijanje politika i promocija i podrška uloge volonterske infrastrukture u unaprijeđenju volonterizma kao izraza aktivnog građanstva u Evropi,
- Profiliranje organizacije kao resursnog centra za volonterizam u Evropi,
- Promocija inovacija i dobrih praksi radi podrške volonterizma, participacije i aktivnog građanstva kroz razmjenu, strukturni dijalog i izgradnju mreža,
- Izgradnja strateškog partnerstva i saveza sa ključnim zainteresovanim stranama u svim sektorima,
- Uvećanje i obogadivanje mreže Evropskog volonterskog centra,
- Djelotvorno upravljanje organizacijom.

Zajedno sa svojim članicama, Evropski volonterski centar predstavlja glas volontera u Evropi, jača volontersku infrastrukturu i promoviše volonterizam čineći ga učinkovitijim.

Više o organizaciji možete pronaći na sajtu: www.cev.be

Priredio: Petar ĐUKANOVIĆ

Do EU kroz suočavanje sa prošlošću

UBeogradu je, 7.01.2009.godine, održan jednodnevni stručni seminar pod nazivom "Evropske integracije i tranziciona pravda: Od retributivne do restorativne pravde" u organizaciji londonskog Centre for the Study of Global Governance – London School of Economics and Political Science i beogradskog Fonda za humanitarno pravo, a sa ciljem osvrta na politiku uslovljavanja Evropske unije prema zapadnom Balkanu.

Ovaj jednodnevni skup je, takođe, omogućio kritičku procjenu retributivnih strategija u tranzicionoj pravdi, koja je podržana od strane Evropske unije, ispitivanje potrebe za restorativnim pristupom, ali i analiziranje mogućnosti za pružanje podrške inicijativama civilnog dru-

štva na polju tranzicione pravde u kontekstu evropskih integracija i nedavno osnovane Koalicije za osnivanje Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim povredama ljudskih prava u bivšoj Jugoslaviji (Koalicija za REKOM).

Tokom konferencije se diskutovalo i o tome kako restorativni pristupi tranzicionoj pravdi mogu biti bliže integrисани u proces evropskih integracija zapadnog Balkana, kao i mogućnostima za institucionalnu podršku Evropske unije za sveobuhvatniji pristup tranzicionoj pravdi u regionu. Centar za građansko obrazovanje je na ovom skupu predstavljala **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka.

Škola demokratije nastavlja sa radom

Centar za građansko obrazovanje, u saradnji sa Friedrich Ebert fondacijom, je završio upis XIII generacije škole demokratije i novih 25 polaznika i polaznica će biti u prilici da u naredna četiri mjeseca o teorijama i praksama demokratije.

Škola demokratije posvećena razumijevanju ideje demokratije i načina na koji se ta ideja primjen-

juje. U njoj se izučavaju teorijska znanja, komparativna praksa i sama vještina i umijeće primjene demokratskih načela u svakodnevnom životu, a posebno u političkoj sferi.

Škola predstavlja najstariji program alternativnog obrazovanja ove vrste u Crnoj Gori, i kroz prethodnih dvanaest generacija, uspješno je završilo 283 građana/gradanki Crne Gore, uglavnom aktivista nevladinih organizacija, političkih partija, novinara, službenika lokalne samouprave i republičkih ministarstava, studenata i drugih koji su pokazali interesovanje da svoje djelovanje vežu za javnu scenu i daju lični doprinos razvoju demokratije u Crnoj Gori.

Korupcija u obrazovanju

UPodgorici je 27. i 28.02. 2009, u okviru zajedničkog projekta Centra za građansko obrazovanje i Centra za monitoring "Korupcija u obrazovanju", a uz podršku Vlade Republike Njemačke, održan training seminar za profesore srednjih škola sa ciljem njihovog aktivnog uključenja u borbu protiv korupcije u visokom obrazovanje, a kroz dalji rad sa srednjoškolcima.

Na seminaru su učesnicima predstavljeni dosadašnji rezultati projekta, a u ime Centra za građansko obrazovanje, **Violeta Marniku**, saradnica na projektima je govorila o kampanji koja je sprovedena i o nalazima analize o pravnom okviru kojim se uređuje rad univerziteta u Crnoj Gori.

Britanski parlamentarci sa predstavnicima NVO sektora

Nedavno su u Podgorici boravili britanski parlamentarci **Roger Berry** (šef delegacije), **Stephen Hepburn**, **David Chaytor**, **Lord Lea of Crondall** i **Nigel Evans**. Oni su se susreli 17.02.2009. godine, u Britanskoj ambasadi, i sa predstvincima civilnog sektora koje su tom prilikom predstavljali: **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje, **Momčilo Radulović**, generalni sekretar Evropskog pokreta Crne Gore, **Vanja Čalović**, izvršna direktorka MANS-a i **Savo Kentera**, generalni sekretar Atlanskog kluba Crne Gore. Oni su tom prilikom, iz svoje vizure, predstavili proces evropskih integracija, atlanske integracije, i brojne izazove sa kojima se Crna Gora suočava na putu sopstvene demokratizacije.

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

XITH BERLIN ROUNDTABLES ON TRANSNATIONALITY MEMORY POLITICS: EDUCATION, MEMORIALS AND MASS MEDIA

organized by the Irmgard Coninx Foundation in cooperation with the Social Science Research Center Berlin (WZB) and the Humboldt–University Berlin.

50 successful applicants to the essay competition will be selected to participate in the Berlin Roundtables on Transnationality and to discuss their research with prominent scholars at two of Europe's leading research institutions. The Roundtables take place at the WZB from 21 – 26 October 2009. **Deadline for essay submission:** 30 June 2009.

An international jury will award a three-months fellowship to three participants to be used for research at the WZB, the Humboldt–University Berlin and the State library of Berlin. The Grant includes a monthly stipend of EUR 1,000 plus accommodation. The winners will be invited to join a follow-up workshop in Berlin in 2009/2010. Discussions will take place in three workshops chaired by Susanne

Buckley-Zistel, Ph.D. (Free University Berlin), Elizabeth Cole, Ph.D. (United States Institute of Peace, Washington D.C.) and Magdalena Zolkos, Ph.D. (University of Western Sydney). Renowned professionals and experts such as Daniel Libeskind (architect, New York) and Albie Sachs (judge, Constitutional Court, South Africa) will give accompanying evening lectures. The Irmgard Coninx Foundation will cover travel and accommodation costs. For details, please visit our website: www.irmgard-coninx-stiftung.de

For inquiries, please contact us: info@irmgard-coninx-stiftung.de

PHD PROGRAMME IN INTERNATIONAL STUDIES

This highly structured multidisciplinary programme is composed of a minimum of 200 hours of coursework. Students follow a common curriculum in International studies, methodology, research design and history, and attend advanced seminars in their major and minor subjects, chosen from amongst the disciplines of Economics, Law, and Politics & Society. The coursework is concentrated in the first year, with the third semester being devoted to the completion of the research proposal. At least one semester must be spent abroad for research.

The school invites applications across the whole range of disciplines comprising international studies but particularly encourages students who intend to carry out research in the following areas: European and International Politics; European, Comparative and International Law; Open Economy Macroeconomics, International Trade and International Financial History. One scholarship will be reserved for appli-

cants with a research project in the area of the Politics of European and Regional Integration.

The programme is conducted entirely in English and will be taught by members of the university's multi-national faculty. No tuition fees are charged and a number of fully funded three-year scholarships will be awarded to the top-ranked applicants. Scholarships will be augmented by 50% for authorised research periods spent abroad. At least 50% of the admitted candidates will be offered scholarships.

Application deadline: March 31, 2009

For the application forms and further details concerning the PhD programme, please consult our website <http://portale.unitn.it/drsis/>, or write to: PhD Programme in International Studies, University of Trento, via Verdi 8/10, I-38100 Trento, Italy,
Email: phd@sis.unitn.it

FELLOWSHIPS AT THE IWM IN VIENNA/AUSTRIA ROBERT BOSCH FELLOWSHIPS

for junior and senior scholars

Application deadline: April 30, 2009
Applications are accepted from researchers who

- are citizens or permanently reside in one of the following countries: Albania, Bosnia and Herzegovina, Bulgaria, Croatia, Hungary, Kosovo, Macedonia, Montenegro, Romania, Serbia, Slovenia,
- or are affiliated to a university or research institution in the region,
- or who pursue research on South-Eastern-Europe

For further information go to:
www.iwm.at/fellowships.htm

**EIC Bilten – Evropski puls je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert.
Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.**

**EIC Bilten – Evropski puls je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578.
Urednik: Vladan Žugić; Uređivački kolegijum: mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević,**

Neđeljko Rudović, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić, Petar Đukanović

**Tehnički urednik: Blažo Crvenica; Lektura: Milena Milunović; Lektura engleske verzije: Maja Mugoša; Prevod: mr Vera Šćepanović
Njegoševa 36 / I Tel / fax: 081 / 665 – 112, 665 – 327 E-mail: eicbilten@cgo-cce.org**